

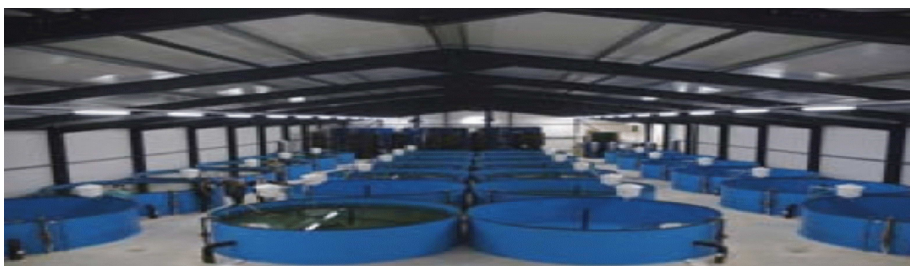
Kwartiermaken duurzame Aquacultuur Noord-Holland, deel II: 5 business cases

Ondersteuning, status en aanbevelingen

oct.2009- maart 2010

Frans Veenstra, kwartiermaker

Rapport C048/10

IMARES Wageningen UR

(IMARES – institute for Marine Resources & Ecosystem Studies)

Opdrachtgever:

Provincie Noord-Holland; dhr. Stephan Melis
Directie Beleid; Sector Economie, Landbouw en Toerisme
Postbus 3007; 2001 DA Haarlem

Publicatiedatum:

21 april 2010

IMARES is: • een onafhankelijk, objectief en gezaghebbend instituut dat kennis levert die noodzakelijk is voor integrale duurzame bescherming, exploitatie en ruimtelijk gebruik van de zee en kustzones; • een instituut dat de benodigde kennis levert voor een geïntegreerde duurzame bescherming, exploitatie en ruimtelijk gebruik van zee en kustzones; • een belangrijke, proactieve speler in nationale en internationale mariene onderzoeksnetwerken (zoals ICES en EFARO).
--

© 2010 IMARES Wageningen UR

IMARES is onderdeel van Stichting DLO, geregistreerd in het Handelsregister nr. 09098104, IMARES BTW nr. NL 8113.83.696.B16	De Directie van IMARES is niet aansprakelijk voor gevolgschade, noch voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van IMARES; opdrachtgever vrijwaart IMARES van aanspraken van derden in verband met deze toepassing. Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag weergegeven en/of gepubliceerd worden, gefotokopieerd of op enige andere manier gebruikt worden zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.
A_4_3_1-V9.2	

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	11
2. Kennisvragen.....	12
3. Methoden.....	13
4. Resultaten.....	13
4.1 Business Case nr 1: Aquacultuurpark in oprichting in/nabij Agriport A7 Wieringermeer	14
kaders en referenties	14
4.2 Business Case nr 2: Snoekbaarskwekerij Andijk.....	18
4.3 Business Case nr 3: Palingreproductie en larvale opkweek in Volendam en grootschalige doorkweek in AC Park A7.....	21
4.4 Business Case nr 4: een eerste aanzet tot een ontwikkelingsplan uitgangsmaterialen in een aquacultuur-plantveredelaars meerjaren traject	24
5. Conclusies en aanbevelingen kwartiermaker duurzame aquacultuur Noord-Holland.....	31
6. Kwaliteitsborging	34
7. Referenties.....	35
Verantwoording	35
BIJLAGEN bij concept rapport kwartiermaken deel II, jan. 2010	37
Bijlage A. midterm voortgang en follow-up acties jan-maart 2010.....	37
Bijlage B wervingsbrochure AC Park.....	38
Bijlage C brief afwijzing voortrekkers rol Provincie NH bij AC Park WR en antwoord NHN	39
Bijlage D artikel Japan	43
Bijlage E innofisk volendam.follow-up.netwerk.....	45
Bijlage F belangrijkste aandachtspunten aqua NH tbv VIP/LNV/Prov. overleg d.d. 14 jan. 2010.....	46
DUURZAME AQUACULTUURONTWIKKELINGEN NH/NATIONAAL/PROV. 2009-2014	46
Bijlage G VIP/LNV/Prov. PP IMARESperspectieven	51
Bijlage H PP LEI	57
Bijlage I CONSULTATIES oct. 2009- maart 2010	62

Samenvatting

In de voorjaarsbijeenkomst van Stuurgroep Aquacultuur Noord-Holland is door de leden te kennen gegeven, dat de aanbevelingen van de kwartiermaker (deel I) nog dit jaar een verdiepingslag zouden moeten krijgen en de kwartiermaker hierbij opnieuw een actieve aanjaag rol te geven. De focus ligt dan op de drie viskweek business cases : tong,snoekbaars, paling en op de twee samenwerkingsbusiness cases: Noord-Holland/Zeeland, VIP/LNV/Provincies en de aanzet tot een ontwikkelingsplan voor aquacultuur uitgangsmaterialen o.a met Seed-Valley/TTIGreengenetics/Agriboard/WUR.

Ondanks de intentie om kwartiermaken deel II al voor de zomer 2009 van start te laten gaan, is het uiteindelijk half oktober geworden (o.a door het afwijken van aanbestedingsregels bij de provincie).

Kennisvragen: de perspectieven voor duurzame aquacultuur ontwikkelingen betreffen niet alleen de te gebruiken recirculatietechnieken, maar ook de economische en duurzaamheids aspecten. De afwijzing van ondersteuning voor een aantal Noord-Hollandse projecten door LNV maakt duidelijk dat LNV nog niet overtuigd is van de duurzaamheid en levensvatbaarheid van de projecten. Dit onderstreept voor o.a.de provincie Noord-Holland de noodzaak tot meer bedrijfskundige verdiepingsslagen, bij voorkeur volledige businessplannen De uitwerking van de cases heeft als doel om het voor de provincie Noord-Holland duidelijker te maken aan welke trajecten zij zich voor meerdere jaren zouden kunnen committeren overeenkomstig de beleidsdoelen 2007-2011. Conform de aanbevelingen van kwartiermaken deel I ligt voor Noord-Holland de focus op de:

Viskweek cases

- 1) aquacultuurpark i.o. met grootschalige tongkweek in/nabij Agriport/A7
- 2) snoekbaarskweek in Andijk
- 3) palingreproductie en larvale doorkweek in Volendam ;

Samenwerking/ontwikkelings cases

- 4) een eerste aanzet tot een onderzoeks- en ontwikkelingsplan voor een aquacultuur- plantveredelaars meerjaren traject met de focus op uitgangsmaterialen
- 5.) plan van aanpak landelijke/ provinciale samenwerking onder leiding van VIP /LNV,vooral gestimuleerd door provincie Noord-Holland en met steun van IMARES/LEI .

Methoden: zoals bij de start-up en nog eens met de mid-term voortgang met de opdrachtgever besproken, zijn de businesscase beschrijvingen geen businessplannen. Businessplannen zullende de startende kweekbedrijven cq consortia zelf moeten opstellen. Wel wordt gebruik gemaakt van bestaande bedrijfsconcepten en projectbeschrijvingen, voor zover beschikbaar gesteld aan de kwartiermaker. Veel relevante bedrijfsinformatie is al aan de Provincie Noord-Holland aangeleverd ter verkrijging van een Subsidie Buiten Uitvoeringsbesluit Noord-Holland 2009. Hierbij heeft de kwartiermaker gerichte ondersteuning, hand- en spandiensten aan de indiende bedrijven gegeven, met name voor Solea bv (tong), Glasaal bv (paling) en Lub bv (snoekbaars).De bedrijven hebben er geen bezwaar tegen, dat de kwartiermaker hier gebruik van maakt, zolang precompetitieve zaken niet in de rapportage worden meegenomen. De focus voor de meerjaren VIP/LNV/Provinciale afstemming duurzame aquacultuur ontwikkelingen betreft de landelijke aanpak en provinciale/regionale samenwerking. De voortgang is diverse malen tussentijds aan de opdrachtgever teruggekoppeld, zowel mondeling als schriftelijk.

Resultaten: Behalve de tussenrapportages (december 2009, maart 2010) en de eindrapportage inclusief de kwartiermakers aanbevelingen voor het provinciale follow-up stimulerings traject(aquacultuur), is de kwartiermaker voor de provincie Noord-Holland vooral ook het aanspreekpunt en vraagbaak geweest voor de initiatiefnemers,zowel de bestuurders als de bedrijven (starters,toeleverend,geïnteresseerden). Hierbij heeft de kwartiermaker tevens de interactie gestimuleerd met betrekking tot de aquacultuur activiteiten in de andere provincies,i.h.b. Zeeland en Flevoland. Er is eveneens gerichte ondersteuning gegeven met betrekking tot de clustermogelijkheden en subsidieaanvragen.

BusinessCase nr 1: Aquacultuurpark i.o. in/nabij Agriport (A.C.Park A7)

Het centrale uitgangspunt is de oprichting van een Aquacultuurpark in/nabij Agriport/A7(A.C.park A7), waarin grootschalige tongkweek, startende kweekbedrijven en toeleverende aquacultuurbedrijven tezamen gebracht kunnen worden. Een belangrijke focus is de opschalingsmogelijkheid van Solea bv (Ijmuiden) voor tongkweek. Als referentiemateriaal is gebruik gemaakt van het consortium projectplan Aquacultuurpark A7 (juli 2009) en het Businessplan Solea bv 2010-2016 (februari 2010). De huidige stand van zaken (maart 2010) is dat het consortium Aquacultuurpark A7, onder leiding van het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord (NHN) en de Coöperatie Aquacultuur Nederland (CAN) in januari 2010 begonnen zijn om in eigen beheer een aquacultuur faciliteiten gebouw in de Wieringermeer(WR;in/nabij Agriport A7) neer te zetten. Solea bv gaat voorlopig nog niet verhuizen naar de WR, maar zal voor de komende jaren de opschaling van 20 t naar 150 t op de bestaande IJmuidense locatie uitvoeren, mits de additionele financiering (investerings, operationeel) snel van de grond komt. Zo niet dan wordt het voor Solea bv het erg moeilijk om door te starten, laat staan op te schalen. Dit betekent een aanzienlijke aquacultuur kapitaal- en kennisvernietiging in de provincie Noord-Holland.

Een jaar geleden waren er in Noord-Holland nog een tiental MKB ers met plannen om met viskweek op A.C.Park A7 te beginnen, thans is er nog maar één serieuze kandidaat op het langere termijn(Solea bv, IJmuiden) en een tweetal kijkers vanuit de toeleverende aquacultuursector. Omdat het ingediende bedrijfsplan A.C.Park A7 nog niet voldoende bedrijfsmatig en economisch onderbouwd is (nog geen bedrijven) en ook nog nergens steun blijkt te krijgen (Rijk, Innovatienetwerk, VIP, EVF), kan de Provincie Noord-Holland vooralsnog de risico's niet goed inschatten. In Nederland zijn weliswaar een aantal Agro(eco)park voorbeelden waar clustering van bedrijven tot win-win situaties hebben geleid. Voor Noord-Holland zelfs dicht bij huis: het Agriport A 7 kassen concept in de Wieringermeer. Voor aquacultuur zijn er nog geen voorbeelden in de Nederlandse praktijk

Na alle concepten en plannen is het momenteel voor de bestuurders van het grootste belang dat bedrijven en investeerders daadwerkelijk aan de slag gaan. Dat betekent in de eerste plaats dat voor de opschaling bij Solea bv zowel het Dutch Green Tech Fund als de provincie Noord-Holland erin participeert. Er ligt inmiddels een goed onderbouwd en transparant businessplan aan ten grondslag. Daarna kan nog bepaald worden welke risicovolle kennisvragen publiek-privaat opgepakt kunnen worden. Daarvoor is het goed dit af te stemmen met het Ministerie van LNV en de nieuwe Strategie voor Aquacultuurstimulering in Nederland (zomer 2010 gereed)

Hetzelfde geldt voor het A.C. Park A7 in oprichting. De bedrijven zijn eerst aan zet. Indien de investeerders voor steurkweek in de Wieringermeer beginnen en een toeleverend bedrijf in een pootviscentrum gaat investeren, dan ontstaat er een nieuwe situatie en mogelijkheden voor de Provincie Noord-Holland om verantwoord mee te stimuleren. Dit moet dan ook landelijk afgestemd worden.

Business Case nr 2: Snoekbaarskwekerij Andijk

Het belangrijkste doel is afstemming en samenwerking met snoekbaarskwekers in Urk en Horst. In samenwerking met de visafslag Den Oever en visverwerkende bedrijven in Noord-Holland wordt onderzocht hoe de filets opgewaardeerd kunnen worden (hogere prijzen) en welke afzetmarkten aanvullend in aanmerking komen. Als familiebedrijf en bekend zijnde met de snoekbaarshandel, hebben de Gebr. Lub besloten de bedrijfsrisico's te spreiden en naast de inmiddels afgeslankte IJsselmeer visserijactiviteiten ook te investeren in een snoekbaarskwekerij. In eerste instantie als productiebedrijf, waarvoor in Nederland inmiddels voldoende kennis en ervaring beschikbaar is. Maar in fase 2 wil men ook zelf pootvis gaan produceren om niet te afhankelijk te zijn van één enkele toeleverancier (Horst). De huidige stand van zaken (maart 2010) is, dat in november 2009 met succes een investeringssubsidie aanvraag is ingediend bij de Provincie Noord-Holland in het kader van de subsidieregeling Buiten Uitvoeringsbesluit Noord-Holland 2009. In het begeleide bedrijfs-, investerings- en financieringsplan is tevens het opschalingstraject beschreven. Om voor de follow-up investeringen in het kader van de VIP/EVF subsidies beter in aanmerking te komen is in Nederland samenwerking gezocht met meerdere bedrijven. Uiteindelijk hebben de bedrijven in Horst en Urk besloten niet te participeren, maar twee andere, meer toeleverende bedrijven wel, namelijk ZFScreens en WAE(beide in Zuid-Holland). Ook LEI (marktanalyse) en IMARES (proces, kennisdelen) zijn mede contractpartners. Zomer 2010 zal bekend worden of deze VIP aanvraag ook gehonoreerd wordt.

Het economisch perspectief voor snoekbaarskweek is, dat de aanvoer van wilde snoekbaars sterk onder druk staat. Wanneer een kwekerij in staat is jaarrond tegen een concurrerende prijs grote snoekbaars van 1- 2 kg te leveren, bestaat er (niche)versmarkten voor dit project (leveringsgarantie en stabiele prijs). De consumentenwaardering voor verse en duurzame snoekbaarsfilets (witvismarkt) is groeiend, maar moet wel sterk opboksen tegen de diepvries/refreshed alternatieven als pangasius en tilapia.

De rol van de provincie Noord-Holland is tot aan de zomer 2010 een afwachtende (go/no go VIP aanvraag).. Indien de VIP/EVF aanvraag 2010 afgewezen wordt, dan is het denkbeeldig dat men nog een keer een beroep doet op de provinciale mogelijkheden.

Alhoewel de huidige snoekbaarskwekers in Nederland voor het eigen stand-alone bedrijf gaan, is men wel geïnteresseerd in de ontwikkelingsplannen van het A.C. Park A7; niet om hun bedrijf hier naar toe te verplaatsen, maar voor de mogelijke samenwerking in een nationaal pootviscentrum i.o.. De snoekbaarskwekerij in oprichting in Hyppolitusshoef (een voormalige agriër) wil voorlopig onafhankelijk van die dan ook aan de slag met doorkweken (50 t/pj).

Voorlopig ligt de stimulerende rol voor de provincie Noord-Holland meer op het nationale niveau en wel in het verlengde van de nieuwe Strategie Aquacultuurontwikkelingen in Nederland 2010-2014. De bestuurders zijn een sterke voorstander van de Andijk/Horst/Urk samenwerking, maar vooralsnog is er geen samenwerkings chemie. Zowel Urk als Andijk voorzien vooralsnog geen afzetmarktproblemen en noodzaak de snoekbaarsfilets verder op te waarderen.

Business Case nr 3: Palingreproductie en larvale opkweek in Volendam en grootschalig in A.C.Park A7 i.o.

De belangrijkste insteek van de provincie Noord-Holland is participatie in het palingreproductie ontwikkelingstraject en doorkweek in/nabij Agriport/A7. Daarnaast wil NH ook het EU fp7 project 2009-2012 Pro-Eel (fundamenteel onderzoek naar palingreproductie mogelijkheden) ondersteunen. De diverse rapportages hierover zijn als referentie gebruikt. De huidige stand van zaken (maart 2010) is, dat na consultaties met de belangrijkste stakeholders (gemeente Volendam, Glasaal bv, Noord-Holland), men akkoord is gegaan met het kwartiermakers voorstel voor een drie sporen aanpak. Het oorspronkelijk projectplan met een geïntegreerde aanpak van de onderdelen bleek te remmend te werken om te kunnen starten. De onderdelen betreffen: Glasaal bv (praktijkproeven larvale doorkweek; korte termijn), Palingdrome in het voormalig Hemeltje (verbouwing/publieke voorlichting en testfaciliteiten; middenlange termijn) en grootschalige doorkweek (aquacultuurpark i.o.; lange termijn). Of de stakeholders cq belangengroepen waren het niet met elkaar eens dan wel de lokale en provinciale politiek waren het met elkaar oneens of de toegezegde subsidies/ investeringen werden weer teruggetrokken (te risicovol). De belangrijkste stakeholder, de gemeente Volendam, wilde echter zo snel mogelijk, zichtbaar met het paling ontwikkelingstraject aan de slag en wel met het Glasaal bv project met support van lokale bedrijven. In het kader van de subsidieregeling Buiten Uitvoeringsbesluit Noord-Holland 2009 heeft de provincie Noord-Holland ook financieel support gegeven (november 2009).

Om in plaats van financieel te participeren in het EU project Pro-Eel (fp7; fundamenteel onderzoek) steunt Noord-Holland w de additionele IMARES Pro-eel Plus activiteiten (subsidie Buiten Uitvoeringsbesluit Noord-Holland 2009). Deze activiteiten waren door de bezuinigingen in dit grote Europese project geschrapt. Deze additionele taken zijn dragen bij aan het welslagen van het Glasaal bv project. Deze additionele activiteiten aan Pro-eel betreffen het bemonsteren en analyse van palingextracten, de coördinatie en disseminatie EU fp7 pro-eel (tussen)resultaten, marktanalyse en economische potentie glasaalproductie. Voor 2009 is alleen het onderdeel coördinatie gehonoreerd.

Grootschalige glasaalproductie zou voor de palingsector, Volendam en Nederland een aantrekkelijke oplossing zijn voor de huidige complexe paling problematiek. Als onderdeel van het palingherstelplan is kunstmatige reproductie van paling in gevangenschap een grote kans voor het voortbestaan van de Nederlandse visserijinfrastructuur. Een sector van naam, zowel in als buiten Nederland. Vanuit de publieke organisaties is men bereid deze ontwikkeling te stimuleren. Een bedreiging is dat de verwachte ontwikkeling meer dan 10-20 jaar vergt en de palingsector dan zijn wereldmarkt heeft verspeeld. Vergelijkbaar met de haringsector in de 80'er jaren (door de Scandinavische landen overgenomen). De kansen voor Nederland bestaan uit het bundelen van de wetenschappelijke en commerciële expertise en biedt een unieke

uitgangspositie. Het maakt het werven van research fondsen eenvoudiger en draagt bij aan de wetenschappelijke doorbraken. Hiervoor is wel risicodragend kapitaal noodzakelijk, wat tot nu toe nog niet erg goed gelukt is.

. Belangrijke follow-up beslismomenten in het palingreproductie ontwikkelingstraject worden voor de provincie Noord-Holland mede bepaald door de nieuwe nationale STRATEGIE voor aquacultuurontwikkeling in Nederland (zomer 2010) alsmede mbt de voortgang van het Glasaalproject. Wel heeft de provincie Noord-Holland te kennen gegeven ook mogelijk in 2010 te participeren in de nog openstaande IMARES Pro-Eel Plus activiteiten.

Business Case nr 4: een eerste aanzet tot een ontwikkelingsplan uitgangsmaterialen in een aquacultuur-plantveredelaars samenwerkings traject

In de Stuurgroep Aquacultuur NHN komt herhaaldelijk aan de orde, dat er kansen liggen bij het gezamenlijk optrekken van de aquacultuursector met de Noord-Hollandse zaadveredelingsector ten aanzien van de beoogde aquacultuur ontwikkelingen. Echter uit de consultatierondes van kwartiermaken deel I blijkt, dat er toen en nu nog weinig draagvlak bij de zaadveredelaars is om als Seed-valley gezamenlijk op te trekken. Misschien is het interessant voor individuele bedrijven, zoals EnZa, Syngenta en Bejo). Als referentie voor kwartiermaken deel II is gebruik gemaakt van de rapportage/aanbevelingen/netwerken van kwartiermaken deel I. In deel II hebben aanvullende consultaties en interviews plaatsgevonden, zoals bijv. met Greengenetics en de WUR.

De huidige stand van zaken (maart 2010) is dat, vanuit de zaadveredelingssector in Noord-Holland er welwillend interesse is voor een dergelijke blauwe bio-technologie ontwikkeling, maar collectief, vanuit de Seed-Valley Enkhuizen, ziet men nog niet gelijk nieuwe business ontstaan. Op termijn is het zinvol in de precompetitieve fase de kennis/ervaringen bijeen te brengen in bijvoorbeeld een soort algencultuurcentrum. Echter heeft de WUR in de tussentijd besloten tot de oprichting van een AlgenkweekPark in Wageningen., waar zowel kennis ontwikkeld als pilot projecten uitgevoerd. Zodat de lead niet meer in Noord-Holland ligt, maar bij de WUR. De middels bijvoorbeeld samenwerkingsprojecten.. De door de Noord-Hollandse bestuurders toegedachte rol aan Greengenetics bleek niet realistisch te zijn, zij zien hier geen trekkersrol voor zich zelf. Vorig jaar was er nog sprake van een WUR deeltijdhoogleraar, maar ook deze plannen zijn voorlopig in de kast gezet.

Voor Noord-Holland bestaat de eerste aanzet tot een ontwikkelingsplan uit een praktisch, korte termijn aanpak en een lange termijn (wetenschappelijk) ontwikkelingstraject

Korte termijn 2010: <workshops: *algen/wieren/zilte teelten*>

In de eerste plaats zal in de komende 2 -3 jaar de resultaten bekend gaan worden van de gestarte VIP-EVF projecten m.b.t. algen, wierenkweek en standaardisatie zilte teelten. Hierbij zijn kleinere MKB bedrijven vanuit Noord-Holland betrokken. In overleg met het Algenkweekpark zou het goed zijn een nationale workshop te houden. Vanuit het VIP/LNV project Standaardisatie Zilte Teelten 2009/2012 met input van Noord-Hollandse bedrijven en de VU Amsterdam zal dit eveneens een workshop bij IMARES gehouden worden (mei 2010)

Lange termijn 2010-2020: <(inter)nationale wetenschappelijke onderzoeksagenda>

Om binnen 5 a 10 jaar tot de juiste gewasontwikkelingen te komen voor zowel de teelt van alternatieve grondstoffen voor visvoerders als voor nieuwe thema's als farmaceutica, voeding en cosmetica, zal in Nederland een wetenschappelijke agenda opgesteld moeten worden. Het uitgangspunt is de EU Strategie blauwe biotechnologie in wording. Vooruit lopend hierop zullen er meerjarentrajecten geadresseerd moeten worden en alle kennis binnen EU gebundeld moeten worden. Middels een EU fp7/8 call zou hier de fundamentele kennis, evenals bij het Pro-eel project gebundeld kunnen worden. Het is aanbevelenswaardig dat de WUR hierbij de lead heeft. Vanuit de consultaties deel II zijn er al een aantal kennisvragen geadresseerd waaraan behoefte is.

De rol van de provincie Noord-Holland is hierbij voorlopig indirect, meer in de vorm van een morele ondersteuning en blijvende contacten met de Seed/Valley participanten..

Business Case nr 5: plan van aanpak voor provincie overschrijdende samenwerking onder leiding VIP/ LNV, gestimuleerd door provincie Noord-Holland en met steun van IMARES

Onder leiding van VIP /LNV en met steun van IMARES en vooral gestimuleerd door provincie Noord-Holland komt er een nieuw nationaal plan van aanpak voor aquacultuurstimulering. Om vanuit de provincie Noord-Holland het provinciaal samenwerkingstraject duurzame aquacultuur ontwikkelingen te stimuleren, zal de kwartiermaker met aanbevelingen komen voor de invulling van de samenwerking. Als referentie materiaal is gebruik gemaakt van vertrouwelijke rapportages Teruggang /oorzaken aquacultuur NL en de PP presentaties op de 2^e VIP-LNV-provinciale bijeenkomst d.d. 14 jan 2010.

Om de samenwerking te verbeteren en te voorkomen dat de publieke stimulering teveel versnipperd is, heeft de provincie Noord-Holland zich hard gemaakt voor een 1e nationaal provinciaal overleg (LNV/VIP/provincies overleg; april 2009). Dit heeft z'n vervolg gekregen in de bijeenkomst van 14 januari 2010. LNV en VIP waren gastheer en van Noord naar Zuid waren de gedeputeerden van de verschillende provincies uitgenodigd voor dit tweede overleg. In de aanloop er naar toe hebben LEI/IMARES opdracht van LNV gekregen de oorzaken van de teruggang in kaart te brengen en met aanbevelingen te komen.

Tijdens de VIP bijeenkomst lag de focus op en ging de discussie voornamelijk over de visteelten. Zaken als micro- en macro algen, Noordzee en Waddenzee aquacultuur alsmede zilte teelten zijn vooralsnog buiten beschouwing gelaten. Het onderzoek en de start-up bedrijven voor algen- en wierenteelten richten zich in eerste instantie op het winnen van biobased producten en duurzame energiewinning. In het VIP project Standaardisatie Zilte Teelten wordt nationale samenwerking bewerkstelligd tussen zowel de wildsnijders als de kleine telers van Noord tot Zuid. Dit project wordt getrokken vanuit Noord-Holland met procesondersteuning door IMARES.

Als follow-up activiteiten n.a.v. de VIP/LNV/provinciale bijeenkomst is vastgesteld, dat de sector onder druk staat en bij bestuurders/politiek de nadrukkelijke wens aanwezig is om de aquacultuur ontwikkeling te blijven stimuleren. Nationale afstemming is dan een must., Omdat voor de EU en Nederland de Europese Strategie leidend is (diversificatie en recirculatiekweek) en er vanuit Europa geen concreet actieprogramma komt, is op de VIP/LNV/provinciale bijeenkomst van 14 januari 2010 besloten om voor Nederland met een uitgewerkte Strategie te komen. Hiervoor zullen zowel vanuit de publieke organisaties als de praktijk en kennisinstituten input geleverd worden. Deze nieuwe Strategie zal in de eerstvolgende VIP/LNV/provinciale bijeenkomst aangescherpt en geaccordeerd moeten worden (zomer 2010).

Wat de innovatieve VIP EVF projecten 2010-2011 betreft zijn clustering en samenwerking van bedrijven een randvoorwaarde. Ook dient het aspect dierenwelzijn nadrukkelijker geadresseerd worden.

Noord/Holland zal ook voor de komende jaren de 2009 benadering hanteren. Dat wil zeggen de (startende) viskweekbedrijven met subsidiewensen gaan in eerste instantie voor de landelijke en Europese mogelijkheden, respectievelijk VIP-EVF en EU fp7. Ook is het mogelijk in het kader van de visserijgemeenten As4 met regionale ontwikkelingsprojecten te komen (zomer 2010)

Daarnaast wordt overwogen net als in de visserij, reeds een 13 tal Kenniskringen ook een aquacultuur Kenniskring in het leven te roepen.

Conclusies en aanbevelingen stimuleren duurzame aquacultuur in Noord-Holland 2010-2014

De missie van de kwartiermaker en de strategische visweek doelen van Noord-Holland liggen in 2009/2010 op schema*). De gekozen focus en ondersteuning van/door Noord-Holland betreft de tong-, snoekbaarsweek en het palingreproductie en A.C.Park A7 ontwikkelingstraject.

Ook zijn er vorderingen gemaakt om de landelijke en provinciale aquacultuur ambities en stimuleren verder op elkaar af te stemmen. Nog geen vorderingen zijn gemaakt om t.s.m. de Seed Valley activiteiten een publiek-privaat ontwikkelingstraject in te zetten op het gebied van visvoerders, micro- en macroalgen veredeling en visreproductietechnieken. Wel lopen er een aantal kleinschalige VIP-EVF projecten, voornamelijk getrokken door start-up bedrijven en gericht op binnendijkse en buitendijkse algen- en wierenteelten. De aquacultuurontwikkelingen in de Waddenzee en de Noordzee vielen buiten het kwartiermakers domein.

*) De Provincie NH wil de marktpositie van agrarisch Noord-Holland versterken door ruimte te bieden aan toekomstgericht en duurzaam ondernemerschap in de aquacultuur, waarbij ingespeeld wordt op de maatschappelijke vraag en marktbehoeftes. Noord-Holland ondersteunt voor de provincie de belangrijkste bedrijf- en ontwikkelingsinitiatieven en stemt af met de nationale ontwikkelingen en initiatieven.

De focus die de provincie Noord-Holland eind 2009 in de duurzame aquacultuur ontwikkelingen heeft aangebracht en financieel heeft gestimuleerd (tong, snoekbaars,palingreproductie), worden nationaal gewaardeerd en erkend. Met deze aanpak en de wens voor meer landelijke samenwerking profileert Noord-Holland zich, evenals de provincie Zeeland nadrukkelijk m.b.t duurzame aquacultuur ontwikkelingen. De overige provincies kennen op dit punt geen proactief beleid. De provincie Noord-Holland staat hiermee alsnog goed op de nationale kaart voor duurzame aquacultuurontwikkelingen en vooral ook als aanjager van nationale samenwerking ter voorkoming van teveel versnippering.

Als follow-up actie vanuit het VIP/LNV/Provincie overleg zal, met LNV als trekker en input van de provincies er een nieuwe nationale Strategie voor publieke aquacultuur stimuleren geschreven worden. Omdat de sector onder druk staat en de nationale/provinciale wens aanwezig is om mede te stimuleren naar een rendabele aquacultuur sector, is er duidelijk een rol weggelegd voor de overheden.

In de 2^e periode kwartiermaken zijn er geen nieuw argumenten cq ontwikkelingen bijgekomen om de 2009 focus van Noord-Holland in 2010 aan te passen. De paar overgebleven Noord-Hollandse bedrijven die met aquacultuur op termijn geld willen gaan verdienen worden gekoesterd..

De belangrijkste aanbeveling van de kwartiermaker is om de ontwikkelingsfocus op een meerjaren aanpak zowel nationaal als provinciaal te leggen ter verbetering van pootvisproductie voor tong en snoekbaars en de palingreproductie.. Ook heeft de clustering op een A.C. Park A7 de provinciale prioriteit, zij het dat nu de bedrijven aan zet zijn. Voor de opschaling van tongweek en snoekbaarsweek zijn er inmiddels goed onderbouwde businessplannen. Voor Solea bv is het opschalingsplan 2010-2016 zowel bij het Dutch Green Tech Fund als de provincie Noord-Holland ingediend voor additionele financiering. Hier is haast geboden om te voorkomen dat Solea bv mogelijk uit de provincie vertrekt. Ook voor het A.C.Park A7 zijn de bedrijven eerst aan zet;1^e schaap, een steurweker over de dam, dan volgen er meer. Daarna is de provincie Noord-Holland aan zet voor co-stimuleren.. hierbij is een nationale afstemming een voorwaarde. Dit geldt ook voor de follow-up palingreproductieplannen. In de komende 1-2 jaar moet blijken of glasaal bv succesvol is met het toepassingsgericht onderzoek.

Op landelijk niveau dient er ook een Kenniskring aquacultuur komen met procesondersteuning vanuit LEI en IMARES. Bij de reeds bestaande visserij Kenniskringen wordt er veel kennisgedeeled en gezamenlijke ontwikkelingstrajecten geëntameerd (kennis/ en ervaringen delen, wat zijn de belangrijkste kennisvragen en hoe worden die aangepakt).

Het is aanbevelenswaardig dat de oorspronkelijke aquacultuur-zaadverdelings ontwikkelingsplannen afgestemd worden op de recente WUR ontwikkelingen met de oprichting van een Algenweek Park in Wageningen. Hier is geen directe rol voor de provincie Noord-Holland weggelegd of het moet een morele ondersteuning zijn.

In de Stuurgroepvergadering Aquacultuur Noord-Holland (april 2010) zijn de heur betreffende conclusies en aanbevelingen door de kwartiermaker naar voren gebracht. Momenteel heeft voor voor de provincie Noord-Holland de grootste urgentie de additionele financiering voor de opschaling van Solea bv door zowel het Dutch Green Tech Fund als de provincie zelf.

1. Inleiding

Van december 2008- april 2009 heeft de Provincie Noord-Holland IMARES ingehuurd om de kwartiermaker te leveren voor het verbinden, verdiepen en ondersteunen van de nieuwe en lopende aquacultuur initiatieven alsmede synergie te bewerkstellingen met de aquacultuur ontwikkelingen in de provincies Friesland, Flevoland en Zeeland. Dit heeft geleid tot een Strategische Agenda: IMARES rapport C044/09, 22 april 2009, Provincie Noord-Holland, welke ook geaccordeerd is door de PS. Noord-Holland.

De ervaringen van het afgelopen jaar hebben wederom geleerd, dat er ten aanzien van aquacultuur ontwikkelingen in Nederland er nog steeds te veel versnippering is, zowel met betrekking tot de ondersteuning van start-up kweekbedrijven in de verschillende provincies alsmede onderlinge kennis- en ervaringstransfer. Aanvankelijk veelbelovende aquacultuur projecten, zoals de grootschalige tilapia kweek in Limburg en de tropische garnalenkweek op de Maasvlakte zijn naar een paar jaar weer ter ziele. De lage visprijzen en de huidige economische crisis waren er ook debet aan.

In de voorjaarsbijeenkomst van Stuurgroep Aquacultuur Noord-Holland is door de leden te kennen gegeven, dat de aanbevelingen van de kwartiermaker (deel I) nog dit jaar een verdiepingsslag zouden moeten krijgen en de kwartiermaker hierbij opnieuw een actieve aanjaag rol te geven. De focus ligt dan op de 3 viskweek business cases : tong, snoekbaars, paling en op de aquacultuur samenwerking, de 2 business cases: Noord-Holland/ZeelandVIP/LNV/Provincies en een eerste aanzet tot een ontwikkelingsplan voor aquacultuur uitgangsmaterialen i.s.m. Seed-Valley/TTI/Agriboard/WUR. Het heeft even geduurd voordat de kwartiermaker voor deel II van start kon gaan (half oktober 2009). In de afgelopen maanden kwam wel naar voren, dat bij het ontbreken van een actieve kwartiermaker de verschillende initiatieven binnen/buiten de Provincie weer als stand-alone ontwikkelingen terugvallen. Op bestuurlijk niveau is de wil/wens voor samenwerking en gezamenlijk optreden naar LNV sterk aanwezig, echter op het uitvoerende vlak blijven (nog) vele goede samenwerkings voornemens in de dagelijkse praktijk steken. Er was/is bij de Provincie en de stakeholders nogmaals duidelijk behoefte aan een actieve kwartiermaker.

Volgens de provincie Noord-Holland is daarbij de rol van de kwartiermaker vooral om de (nieuwe) initiatieven/spelers te ondersteunen, partijen bij elkaar brengen alsmede projecten op eigen benen te zetten. De gevolgde strategie is dan, dat er perspectief moet komen, zodat partijen zelf de meerwaarde inzien en verantwoordelijkheid inzien en nemen om samen te werken. Naast de kwartiermaker optredende actoren zijn:

- de inzet van de 'mediator' begin 2009; samenwerking/afstemming met Zeeuwse ontwikkelingen (Zeeuwse tong, Seafarm) de inzet van het ONHN (CAN, LTO, NHN) voor het AC park A7 i.o.
- de samenwerking van de partijen in het consortium AC park A7 (opstellen wervingsbrochure)
- input innovatienetwerk met Innofisk en de betrokken partijen bij palingreproductie ontwikkelingen.
- Coöperatie Aquacultuur Nederland (CAN)

Ondanks de intentie om kwartiermaken deel II al voor de zomer 2009 van start te laten gaan, is het uiteindelijk half oktober geworden (o.a door het afwijken van aanbestedingsregels bij de provincie). In de opdrachtbevestiging werd nog gesproken over een startdatum van 1 sept. 09 en een einddatum van 1 febr. 2010 met een optionele verlengingsmogelijkheid van tweemaal 3 maanden. Op grond van de mid-term voortgang en (tussen)resultaten werd de einddatum op 1 maart 2010 gesteld (bijlage).

2. Kennisvragen

De perspectieven voor duurzame aquacultuur ontwikkelingen betreffen niet alleen de te gebruiken recirculatietechnieken, maar ook de economische en duurzaamheids aspecten. Daarnaast ontbreekt het startende kweekbedrijven ook veelal aan ondernemerschap en kennis van de afzetmarkt. Het stoppen van een aantal toonaangevende kweekinitiatieven leert, dat dergelijk inzichten onontbeerlijk zijn. Niet alleen voor de slaagkans, maar ook voor private en publieke stakeholders om een zorgvuldige afweging te kunnen maken voor gerichte financiële ondersteuning. De afwijzing van ondersteuning bij een aantal Noord-Hollandse projecten, door LNV maakt duidelijk dat belangrijke partijen in het Visserij innovatie platform (VIP) niet overtuigd zijn van de duurzaamheid en levensvatbaarheid van de projecten. Dit onderstreept de noodzaak voor/wens van Noord-Holland voor meer bedrijfskundige verdiepingsslagen. Uit de conclusies en aanbevelingen van de kwartiermaker deel I blijkt, dat er voor Noord-Holland drie kansrijke viskweek cases zijn, die op korte termijn een nadere invulling behoeven en twee noodzakelijke cases voor betere landelijke en sector overschrijdende samenwerking. De uitwerking van de cases heeft als doel om het voor de provincie Noord-Holland duidelijker te maken aan welke trajecten zij zich voor meerdere jaren zouden kunnen committeren conform de beleidsdoelen 2007-2011.

Op Gedeputeerde niveau is de wil/wens voor samenwerking en gezamenlijk optreden naar LNV sterk aanwezig, waarbij duurzaamheid en dierenwelzijn centraal staan en leidend voor Noord-Holland. Echter op het uitvoerende vlak blijven (nog) teveel voornemens in de dagelijkse praktijk hangen.

De N.H. kennisvragen voor de 5 business cases zijn overeenkomstig de offerte de volgende:

Viskweek

1) aquacultuurpark i.o. met grootschalige tongkweek in/nabij Agriport/A7 ; in samenwerking met de provincie Zeeland en het project Zeeuwse Tong. Voor de pootvis productie wordt samengewerkt met Seafarm Zeeland en voor het vermarkten van de visproducten met de Visafslag Den Helder en Schmidt-Zeevis. Indien er momenteel geen geïnteresseerde startende kweekbedrijven meer zijn, wordt er naar aquacultuur alternatieven gezocht, zoals bijv. algenkweek. Ook vindt er overleg plaats voor een mogelijke aansluiting bij bestaande c.q. nieuwe innovatienetwerken m.b.t. aquacultuur ontwikkelingen, binnen en buiten de Provincie Noord-Holland

2.) snoekbaarskweek in Andijk; afstemming/samenwerking met snoekbaarskwekers in Urk en Horst. In samenwerking met de visafslag Den Oever en visverwerkende bedrijven in NH wordt onderzocht hoe de filets opgewaardeerd kunnen worden en welke afzetmarkten aanvullend in aanmerking komen.

3.) palingreproductie en larvale doorkweek in Volendam ; met mogelijke doorkweek op aquacultuurpark i.o. in/nabij Agriport/A7. Daarnaast wil Noord-Holland ook in het EU fp7 project 2009-2012 Pro-Eel participeren. Hiervoor is het aanvraagformulier "Subsidies buiten Uitvoeringsregeling" in voorbereiding. De kwartiermaker bewerkstelligt dat de fundamentele (tussen)resultaten ten goede komen aan het meer praktisch ingestelde palingreproductie centrum i.o.(voorlichting en praktijkonderzoek)

Samenwerking/ontwikkeling

4) een eerste aanzet tot een onderzoeks- en ontwikkelingsplan voor een aquacultuur- plantveredelaars meerjaren traject (uitgangsmaterialen). De integrale ontwikkelingen met Agriport A7 staan centraal, waar zoveel mogelijk aquacultuur gerelateerd activiteiten tezamen moeten komen.

Zoals in de Stuurgroep Aquacultuur NHN herhaaldelijk besproken, zien vele stakeholders dat er een kans voor veredelingsector in de aquacultuur zou kunnen ontstaan door bundeling van expertise van de Noord-Hollandse zaadveredelingsector en de beoogde aquacultuur ontwikkelingen. Echter uit de consultatierondes van de kwartiermaker blijkt ook, dat hier nu weinig draagvlak voor is bij de veredelaars en Seed-Valley. Hiermee rekening houdende zal de kwartiermaker in deel II verkennen en bewerkstelligen dat i.s.m. o.a. het groene genetica TTI (Technologisch Top Instituut), WUR en de VU de aquacultuur samenwerkingsmogelijkheden van de grond komt, te starten met kleinere (start-up) bedrijven.

5.) plan van aanpak landelijke/ provinciale samenwerking onder leiding van VIP /LNV, gestimuleerd door provincie Noord-Holland en met steun van IMARES.. Om vanuit de provincie Noord-Holland het provinciaal samenwerkingstraject duurzame aquacultuur ontwikkelingen te stimuleren, zal de kwartiermaker met een aanzet voor de invulling van de samenwerking komen. Het betreft de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Friesland, Groningen, Zeeland, Flevoland. Hierin zal, indien effectief en indien hier draagvlak voor is, ook een rol zijn weggelegd voor CAN (Coöperatie Aquacultuur Nederland)

Door deze opdracht wil de provincie Noord-Holland voorkomen, dat reeds geadresseerde kansrijke aquacultuur initiatieven geen praktische follow-up krijgen en het juiste momentum voor duurzame aquacultuur ontwikkelingen in de provincie stagneert of zelfs kwijtraakt.

3. Methoden

De kwartiermaker ondersteunt de relevante stakeholders middels gerichte consultaties en waar nodig aanlevering van teksten ten behoeve van de subsidiemogelijkheden. De leidraad hiervoor is de focus van de Stuurgroep Aquacultuur NHN (overleg 20 april) en de wensen van GS (zomer 2009). Behalve het ondersteunen van de relevante stakeholders zal de kwartiermaker ook de 5 business cases opstellen voor mogelijke follow-up acties van de voor Noord-Holland de belangrijkste duurzame aquacultuur ontwikkelingen. Voorwaarde hiervoor is dat de cases helder en realistisch beschreven worden, bij voorkeur met businessplannen. Zoals bij de startup en bij de midterm voortgang (bijlage) met de opdrachtgever besproken, zijn deze businesscases geen businessplannen. Het opstellen van businessplannen moeten de startende kweekbedrijven zelf doen. Wel wordt gebruik gemaakt van bestaande bedrijfsconcepten en projectbeschrijvingen, voor zover beschikbaar gesteld aan de kwartiermaker. Relevante bedrijfsinformatie is al aan de Provincie Noord-Holland aangeleverd ter verkrijging van een Subsidie Buiten Uitvoeringsbesluit Noord-Holland 2009. Hierbij heeft de kwartiermaker gerichte ondersteuning, hand- en spandiensten aan de indienende bedrijven gegeven, met name voor Solea bv (tong), Glasaal bv (paling) en Lub bv (snoekbaars). De bedrijven hebben er geen bezwaar tegen, dat de kwartiermaker hier gebruik van maakt, zolang precompetitieve zaken niet in de rapportage worden meegenomen.

Bij het opstellen van de business cases is gebruik gemaakt van de netwerken/contacten van het kwartiermaker deel I.. De kwartiermaker en zijn projectteam zijn verantwoordelijk voor het goed laten verlopen van het proces en de rapportages, maar de daadwerkelijke commitment is aan de overheid, de stakeholders en de bedrijven zelf.

De focus voor de meerjaren VIP/LNV afstemming duurzame aquacultuur ontwikkelingen Noord-Holland/Zeeland betreft de landelijke aanpak met transparante regionale input en samenwerking.

Hierbij wordt ook naar mogelijke samenwerking gekeken met de provincies Groningen, Friesland, Flevoland en Zuid-Holland.

De voortgang wordt tussentijds regelmatig aan de opdrachtgever teruggekoppeld.

4. Resultaten

De resultaten betreffen de (tussen)rapportages van de 5 business cases met follow-up. Voor de business cases worden de belangrijkste stand van zaken en economische randvoorwaarden in kaart gebracht met aanbevelingen waarmee de Provincie Noord-Holland de aquacultuurontwikkelingen kan blijven stimuleren. De eindrapportage is zodanig opgesteld, dat die voor de overheid, financiers, stakeholders en startende bedrijven inzicht geeft om te kunnen beslissen om al dan niet te participeren in de Noord-Hollandse viskweek cases voor de komende 2-5 jaar en voor het meerjaren ontwikkelingstraject in de komende 10-20 jaar. Behalve deze rapportage is de kwartiermaker voor de provincie Noord-Holland gedurende de hele periode vooral ook het aanspreekpunt geweest voor de initiatiefnemers op het gebied van aquacultuur in Noord-Holland. De kwartiermaker heeft ook ondersteuning gegeven bij subsidieaanvragen en de interactie gestimuleerd met aquacultuur activiteiten in de andere provincies.

4.1 Business Case nr 1: Aquacultuurpark in oprichting in/nabij Agriport A7 Wieringermeer

kaders en referenties

Het centrale uitgangspunt is de oprichting van een Aquacultuurpark in/nabij Agriport/A7 (afgekort: A.C.Park A7.), waarop in de eerste plaats bestaande Nederlandse viskweekbedrijven en/of startende kweekbedrijven ondergebracht kunnen worden. Naar het voorbeeld van reeds bestaande Nederlandse Agroparken, in het bijzonder Agriport A7, kunnen naast de primaire productiebedrijven ook toeleverende-, keten- en logistieke bedrijven hun voordeel doen met deze aquacultuur clustering en schaalvergroting. Voor Noord-Holland is een belangrijke aandachtspunt de opschalings mogelijkheden voor Solea bv (20t tongkweek; IJmuiden) en bij voorkeur verplaatsing naar het A.C.Park A7. Ook ziet men graag dat er een kenniscentrum gevestigd wordt en op termijn een palingkwekerij (spin-off palingreproductie project Volendam 2010-2012).

Gezien de huidige problemen in de aquacultuursector (sterke afname en sluiting van vele paling-, meerval-, tilapia en barramundi kwekerijen) wordt door Noord-Holland voor de vissoorten: tong, snoekbaars en paling ook naar Nederlandse samenwerking gezocht, vooral met Zeeland.

Zo ligt synergie met het Zeeuwse Tong project voor de hand alsmede voor verbeterde pootvis productie, o.a middels een voorzichtig opgestarte samenwerking van Solea bv met Seafarm Zeeland (tarbotkwekerij). Vooral voor de kweek van platvis kan/zal in de Kop van Noord-Holland gebruik gemaakt gaan worden van de reeds bestaande visserij infrastructuur voor Noordzeevis (de contacten en interesse aanwezig).

Indien er vanwege de economische crisis niet voldoende startende kweekbedrijven zijn, wordt er in dit project ook naar aquacultuur alternatieven gezocht; er zijn geïnteresseerde algenkweek- en toeleverende bedrijven. Ook vindt er overleg plaats voor een mogelijke aansluiting bij bestaande c.q. nieuwe innovatienetwerken mbt aquacultuur ontwikkelingen, binnen en buiten de Provincie Noord-Holland.

De integrale tuinbouw ontwikkelingen in Agriport A7 staan voor Noord-Holland en de gemeenten centraal. Het management van Agriport A7 maakt ook deel uit van het A.C. Park A7 consortium*.

*) Agriport A7 bv, CAN, NHN, Wageningen UR, KvG Greenfishers bv, Multi-Green fish bv, Afvalzorg Deponie bv,

referentie: beide (vertrouwelijke) documenten reeds in bezit Provincie Noord-Holland (Beleid, Sector Economie)

- 1.) Projectplan Aquacultuurpark A7 (13 juli 2009)
- 2.) Businessplan SOLEA bv 2010-2016 (februari 2010)

Stand van zaken (maart 2010)

Een jaar geleden waren er in Noord-Holland een tiental MKB érs met plannen om met viskweek op het A.C.Park A7 te beginnen. Met steun van LTO en de Provincie Noord-Holland zijn hen door het Welland College de beginselen van aquacultuur en recirculatiesystemen bijgebracht en heeft men diverse kweekbedrijven bezocht. Thans is er van die groep nog maar één overgebleven en is het voortbestaan, inclusief mogelijke verhuizing van Solea bv sterk afhankelijk van additionele financiering, o.a in de vorm van leningen. Het nieuwe Businessplan SOLEA BV 2010-2016 vormt hierbij het professionele uitgangspunt. Onder voorwaarde dat Solea bv een goede economische onderbouwing aanlevert, samenwerking zoekt, duurzaamheid en dierenwelzijn centraal stelt, hebben de GS Noord-Holland besloten dit project (opschaling tongkweek in de Wieringermeer) in 2009 nog financieel te ondersteunen. Hierbij is gebruikgemaakt van de mogelijkheid voor "Subsidies buiten Uitvoeringsregeling Noord-Holland 2009".

Dit businessplan is inmiddels ingediend bij de Provincie Noord-Holland en het Dutch Greentech Fund (Rabobank, venture-capital fund). Naast Rabobank participeren het Wereld Natuurfonds, TU Delft en Wageningen UR hier in. De insteek is duurzame voedselproductie, waarbij maximaal rekening gehouden wordt met een laag energie en lage milieu impact.

Het nieuwe Businessplan Solea bv gaat in eerste instantie uit van een opschaling van 20 t productie naar 150 t productie per jaar op de bestaande locatie. Op grond van de ervaringen van de afgelopen 5 jaar zullen er een aantal innovatieve verbeteringen toegepast en uitgetest worden, met name mbt de gebruikte recirculatietechnieken, de pootvisproductie en alternatieve visvoerders. Dit betekent dat het nog minstens 3

a 4 jaar duurt voordat er sprake is van een mogelijke verplaatsing naar de Wieringermeer. Ook is denkbeeldig dat Solea bv als geheel of op onderdelen (pootvis) naar Zeeland verplaatst zou kunnen worden. De aandeelhouders van het eerste uur willen het opschalingstraject alleen ingaan als er ook kredieten afkomen van de het Dutch Green Tech fund en/of de Provincie Noord-Holland. In het Stuurgroep Aquacultuur Noord-Holland overleg staat dit hoog op de agenda, Men wil er alles aan doen om Solea bv in Noord-Holland te kunnen behouden

Door het consortium en kwartiermaker zijn er gesprekken gevoerd met Hesy, een Nederlands en internationaal toeleverend bedrijf van recirculatiesystemen. Men heeft interesse om een nationaal pootvis(kennis)centrum op te zetten en in te investeren. Voorwaarde is wel, dat er dan dit jaar nog viskwekers commercieel op het A.C.Park A7 van start zullen gaan. Ook zijn er een paar elders in Nederland gestarte bedrijfjes, die het op zich een interessante gedachte vinden zich op termijn ook op het A.C. Park A7 te vestigen, zoals een algenkweker en de toeleverancier van reproductiebevorderende implantaten.

Behalve het Solea bv Businessplan zijn er (nog) geen professionele businessplannen beschikbaar voor de A.C.Park A7 activiteiten; ook niet vanuit het consortium A.C. Park A7 als geheel. Wel is op basis van een Projectplan (zomer 2009) door het consortium aan de Provincie Noord-Holland het verzoek gedaan tot meer commitment. Het verzoek aan de Provincie betrof voor een meer voorwaarde scheppende rol bij de tijdelijke aankoop van 13 ha grond (ca 8 M euro). Dit verzoek is echter in december 2009 afgewezen (bijlage). Het projectplan geeft nog onvoldoende inzicht in de economische onderbouwing en risico's, helemaal ten tijde van de huidige economische crisis, neergang in de aquacultuur sector en de komende bezuinigingsplannen.

Daarop heeft het consortium A.C.Park A7 niet langer willen wachten en begin dit jaar besloten in eigen beheer een aquacultuur faciliteiten gebouw in de Wieringermeer (in/nabij Agriport A7) neer te zetten. De consortium partners willen onder leiding van het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord (NHN) en de Coöperatie Aquacultuur Nederland (CAN) nu zelf eerst 2 ha grond aankopen met erop een multi functioneel bedrijfsverzamelgebouw. Men hoopt hiermee proactiever startende kweekbedrijven en aquacultuur activiteiten te kunnen werven. Hiervoor is een brochure gemaakt (bijlage). Ook is in het kader van subsidies visserijgemeenten as4 een subsidie aangevraagd voor ondersteuning bij de start van dit project.

Recentelijk hebben Nederlandse en Duitse investeerders contact gezocht met Agriport A7 en NHN om in de Wieringermeer grootschalig en duurzaam volwassen steur voor de kaviaar door te kweken. De gesprekken zijn in een finale fase gekomen. Als deze schaaft over de dam is, dan verwacht het consortium dat er meer zullen volgen.

Economisch randvoorwaarden A.C.Park A7

De ervaringen van de afgelopen jaren hebben geleerd, dat er ten aanzien van de Nederlandse aquacultuur ontwikkelingen er nog steeds te veel versnippering is, zowel mbt de ondersteuning van start-up kweekbedrijven in de verschillende provincies als de onderlinge en institutionele kennistransfer. Aanvankelijk veelbelovende aquacultuur projecten, zoals de grootschalige tilapia kweek in Limburg en de tropische garnalenkweek op de Maasvlakte zijn naar een paar jaar weer ter ziele. Voor beide projecten waren uitgebreide businessplannen en bedrijfsplannen opgesteld. De kosten bleken blijvend hoger te zijn dan de opbrengsten. De Nederlandse supermarktklanten waren niet bereid een hogere prijs te betalen voor deze verse gekweekte tilapia en gekweekte garnalen en ook de aanlevering was discontinu en te kleinschalig. De Nederlandse viskweek is nog niet concurrerend, vooral omdat er onvoldoende aansluiting is van de productie op de vraag van de consument. De schappen liggen wekelijks vol met goedkope import kweeksoorten. Als gevolg van de economische crisis kiest de consument voor de goedkopere alternatieven als diepgevroren of ontdooide vis. Deze ontdooide vis zorgt voor oneerlijke concurrentie met de verse vis, zowel voor de kweek als wilde Noordzee vis.

Aquacultuur ontwikkeling Nederland: *viskweek te kleinschalig en niet concurrerend genoeg*

De grootste bedreiging voor de Nederlandse aquacultuursector is de import van grote hoeveelheden diepgevroren of refreshed vissoorten, zoals pangasius en tilapia. Voor de supermarktketens en dus de consument is de prijs/kwaliteit zo aantrekkelijk, dat zelfs de verse Noordzeevis (kabeljauw, platvis) soorten hiertegen niet prijsbestendig zijn, laat staan de duurdere gekweekte soorten als tong, tarbot en ook snoekbaars. Indien de Nederlandse viskweek al duurzaam is en ook een gezonde bron van eiwitten

vormen, dan is de Nederlandse consument hier absoluut nog niet van overtuigd. Bij de in Nederland gekweekte soorten en de Noord-Hollandse focussoorten, zoals, tong, tarbot, paling, snoekbaars zal een goed verhaal moeten komen, bijvoorbeeld zoals dat met de Zeeuwse schelpdieren en de Noorse zalm wel het geval is. Dit betreft niet alleen zaken als gezondheid en kwaliteit, maar het moet ook onderscheidend zijn tov van de geïmporteerde kweekvis uit open vijversystemen. Voor een level playing field en ter voorkoming van oneerlijke concurrentie van refreshed vis moet naar de consument duidelijker gemaakt worden wat de dierenwelzijns- en milieuaspecten van de verschillende Nederlandse kweeksoorten zijn en hoeveel antibiotica er wel/niet in zit. De supermarktketens worden hier al actiever in en gaan miv 2012 alleen nog maar MSC keurvis verkopen. Om voor de retail- en groothandel een interessante partij te zijn, moeten de productievolumes van kweekvis structureel omhoog.

Het LEI(WUR) heeft samen met IMARES (WUR) de oorzaken van de Nederlandse achteruitgang in kaart gebracht en komt met diverse oplossingsrichtingen (rapport Oorzaken teruggang visteelt in Nederland; januari 2010; bijlage). De Nederlandse teruggang is weliswaar voor een belangrijk deel te wijten aan de economische crisis en stijging van de energieprijzen, maar vooral ook door gebrek aan samenwerking, kennis- en ervaringsoverdracht.

De belangrijkste tekortkomingen en economische randvoorwaarden zijn:

- 1.) onvoldoende aansluiting op de markt (prijs/volumes)
- 2.) strenge regelgeving (gezondheid en welzijn dieren)
- 3.) te hoge kostprijs
- 4) slechte toegankelijkheid van kennis (tussen de bedrijven onderling en kennisinstituten)

Aquacultuur ontwikkeling Noord-Holland: *clustering, samenwerking, duurzaamheid en welzijn*

Voor de provincie Noord-Holland gelden dezelfde economisch randvoorwaarden, zij het de regelgeving vooral een landelijke aanpak vereist, ook op Europees niveau.

Om structureel tot een kostprijs verlaging te komen en hogere producties heeft de provincie Noord-Holland vorig jaar al besloten dat er meer geclusterd en samengewerkt moet worden. Dat betreft niet alleen de focus van aquacultuur activiteiten in een A.C. park A7, maar ook op de gekozen kweeksoorten. En wel op soorten die van oudsher bij de Provincie passen, tw paling, snoekbaars en platvis. Hiervoor is er al een bestaande visserij infrastructuur (handel en verwerking) en wordt er kleinschalig al gebruik van gemaakt.

Wat deze infrastructuur betreft is het afgelopen jaar door Solea bv een begin gemaakt met het wekelijks aanleveren van gekweekte tong aan Schmidt-Zeevis (Rotterdam) en de vishandel op Urk. Het betreft echter nog wel kleine hoeveelheden verse gekweekte tong van een goede kwaliteit. Wil gekweekte tong voor de retailers en groothandel interessant worden dan moet er nog een aanzienlijke opschaling plaatsvinden (> 1000 t/pj); zoals transparant beschreven in het nieuwe Businessplan 2010-2016.

Kortom de provincie Noord-Holland is een sterke voorstander van meer samenwerking in een A.C. Park A7. in de Wieringermeer. In Nederland zijn een aantal voorbeelden van goedlopende Agro(eco)parken, waar clustering van bedrijven tot win-win situaties hebben geleid. Een voor Noord-Holland sprekend voorbeeld is de opschaling van tuinbouwbedrijven op de Agriport A 7 locatie in de Wieringermeer. Deze gebundelde economische glastuinbouw activiteiten versterken reeds de regio en leiden tot meer werkgelegenheid. De bestuurders van Noord-Holland willen bij voorkeur dat ook het A.C.Park A7 concept in de pas loopt met deze geclusterde ontwikkelingen. De grootste economische kansen komen voort uit de samenwerking van/met elkaar ondersteunende bedrijven. Dit zijn dan niet alleen de viskwekerijen maar ook toeleverende bedrijven en andere ketenpartijen. Voor het aquacultuurpark wordt geschat dat de regionale werkgelegenheid toeneemt met 30 -50 fte. Voor grootschalige tongkweek is gezien de verduurzamingsslag in de zeevisserij en teruglopende aanvoer een uitgesproken kans om deze teruggang met opschaling te compenseren. Eveneens ten goede komend aan de regionale platvishandel en verwerking.

De eerste stap is aan het consortium met het neerzetten van een bedrijfsverzamelgebouw. Dit gebouw is voorzien van zoveel mogelijk basisbenodigdheden als energie, water en zuurstof. Zodat de individuele bedrijven schaalvoordelen genieten en minder behoeven te investeren in eigen apparatuur. Er zal centraal een R&D ruimte worden gerealiseerd. Daarnaast wordt in vervolgstappen additionele hectares beoogd voor de open teelten.

Ten aanzien van het duurzame karakter moeten er nog diverse studies uitgevoerd worden, waarbij zo optimaal mogelijk gebruik gemaakt gaat worden van restwarmte en reststromen in/nabij Agriport A7. Ook wordt er nog gekeken waar synergie voordelen zijn te behalen middels samenwerking met de Agrocommunity benadering.

Voor het centrale faciliteitengebouw is er nog geen programma van eisen opgesteld voor de technische inrichting/uitrusting en/of layout tekeningen gemaakt. Het oorspronkelijke plan om het Aquacultuurpark A7 als een speciaal bedrijventerrein (13 ha) voor allerlei ondernemingen uit de vissector in te richten, is vanwege de economische crisis losgelaten. Het oorspronkelijke idee voor een volledige kringloopsluiting (energie, reststromen, cradle to cradle) is ook (tijdelijk) losgelaten vanwege de huidige financiële situatie. In het multifunctioneel bedrijfsverzamelgebouw worden aquacultuur units van ca 750 m2 te huur of te koop aangeboden. Een aantal zaken kunnen centraal afgenomen worden, zoals

- zoet en zout bronwater,
- elektra van eigen energiecentrales in de Wieringermeer met noodstroomvoorziening
- zuurstof met noodvoorziening
- purificatie en ontziltingsinstallaties
- zuivering afvalwater en lozing restwater

Stimuleringsmogelijkheden Provincie Noord-Holland A.C.Park A7, inclusief grootschalige tongkweek

Behalve voor de opschaling van Solea BV ontbreekt het nog aan transparante businessplannen en/of uitgebreide business cases, omdat er nog geen serieuze kandidaten zijn. Ook zijn de meeste stakeholders een beetje klaar met al het papierwerk en theoretische beschouwingen. Daarom heeft het consortium besloten om alvast in eigen beheer op het A.C. Park A7 te starten, te beginnen met een multifunctioneel bedrijfsverzamelgebouw. Mocht de aquacultuur niet aanslaan, dan kan een dergelijk gebouw ook voor andere Agriport bedrijfsactiviteiten benut worden. De mate en het tempo om het bedrijfsverzamelgebouw op te schalen tot een aquacultuurpark wordt vooral bepaald door bedrijven die het nog steeds zien zitten om met aquacultuur op het middellange termijn geld te gaan verdienen.

SOLEA BV

Uit het Businessplan SOLEA bv blijkt dat men de eerstkomende 4 jaar de opschaling van 20t naar 150 t in de IJmuidense locatie gaat doen alvorens een beslissing wordt genomen tot verplaatsing. Voor de broodnodige financiering tbv additionele investeringen en operationele kosten om tot een positieve kasstroom te komen heeft men het plan ingediend bij het Dutch Green Tech Fund alsmede bij de provincie Noord-Holland. Na alle concepten en plannen is het momenteel voor de bestuurders van het grootste belang dat bedrijven en investeerders daadwerkelijk aan de slag gaan. Dat betekent voor Solea bv dat het Dutch Green Tech Fund erin stapt en dat vervolgens door de provincie wordt bekeken welke risicovolle kennisvragen mede met publiek geld nog gesteund kunnen/moeten worden. Daarvoor is het aanbevelenswaardig dat er ook afstemming plaatsvindt met het Ministerie van LNV en de nieuwe Strategie voor Aquacultuurstimulering in Nederland (zomer 2010 gereed)

A.C.PARK A7

Hetzelfde geldt voor het A.C. Park A7 in oprichting. Indien de investeerders voor steur- en kaviaarkweek in de Wieringermeer beginnen, dan ontstaat er een nieuwe situatie en mogelijkheden voor de Provincie Noord-Holland om verantwoord mede te stimuleren. Dit moet dan bij voorkeur ook landelijk afgestemd worden.

Gezien de kwetsbaarheid van de Nederlandse aquacultuursector en teruglopende productie volumes is blijvende facilitering vanuit de overheid nog steeds gewenst, zoals op de VIP/Provincie/LNV bijeenkomst 14 januari 2010 ook al met elkaar was vastgesteld. Maar voor het A.C.Park A7 zullen na alle (concept)plannen de eerste paal, het verzamelgebouw gerealiseerd moeten worden en de eerste bedrijven aan de slag. Vervolgens wordt het dan ook duidelijk hoe publiek-private investeringen en stimuleringen verantwoord kan plaatsvinden Het nieuw Strategie Plan van LNV in wording (zomer 2010). worden de kaders aangegeven hoe de aquacultuurontwikkelingen in Nederland gericht gestimuleerd kan worden.

4.2 Business Case nr 2: Snoekbaarskwekerij Andijk

Kaders en referentie

Afstemming en samenwerking met snoekbaarskwekers in Urk en Horst. In samenwerking met de visafslag Den Oever en visverwerkende bedrijven in NH wordt onderzocht hoe de filets opgewaardeerd kunnen worden en welke afzetmarkten aanvullend in aanmerking komen.

referentie: vertrouwelijke document reeds in bezit Provincie Noord-Holland (Beleid, Sector Economie)

1.) Bedrijfs- en projectplan duurzame snoekbaarskwekerij V.O.F.Gebr. Lub (14 november 2009)

Stand van zaken (maart 2010)

In 2008 was een VIP-EVF aanvraag ingediend voor de oprichting van een snoekbaarskwekerij in Andijk. De gebr. Lub zijn van oorsprong IJsselmeer vissers met veel ervaring in de verse snoekbaars aanvoer en infrastructuur. Als familiebedrijf en bekend zijnde met de snoekbaarshandel, heeft men besloten de bedrijfsrisico's te spreiden en naast de afgeslankte IJsselmeer activiteiten ook te investeren in een snoekbaarskwekerij. In eerste instantie als productiebedrijf, waarvoor in Nederland inmiddels voldoende kennis en ervaring is. Maar in fase 2 wil men ook zelf pootvis gaan produceren om niet te afhankelijk te zijn van een enkele toeleverancier. De VIP aanvraag 2008 werd afgewezen. Het project was te ambitieus opgezet; een 80t snoekbaarskwekerij gecombineerd met een hatchery en kweekvijver voor karpers. Ook was het teveel intern gericht en het voorstel beoogde ook nauwelijks samenwerking met de 2 reeds bestaande Nederlandse snoekbaarskwekerijen (Excellence Fish (Horst) en vSlooten (Urk)). Aangezien Noord-Holland, evenals voor de paling en platvis, ook de snoekbaars(kwekerij) als aquacultuur speerpunt ontwikkeling heeft geormerkt, is het bedrijf uitgenodigd om een aanvraag in te dienen in het kader subsidies buiten Uitvoeringsbesluit Noord-Holland 2009. Het aanvraagformulier moest wel voorzien zijn van een transparant bedrijfs- en projectplan voor het doorkweek deel. Met steun van Het Grote Oost en de kwartiermaker duurzame aquacultuur ontwikkelingen deel II is dit gerealiseerd en goedgekeurd. De subsidie betrof de 1^e fase, namelijk de aanloop- en opstart kosten voor Gebr. Lub in 2009. Voor de verdere opschaling en hatchery uitbreiding (fase 2) werd geadviseerd dit in 2010 bij het VIP-EVF aan te vragen en betere aansluiting te zoeken met de andere snoekbaarskwekers en ontwikkelingen. Dit heeft geresulteerd in een VIP voorstel "Ontwikkeling duurzame voortplanting snoekbaars" met 3 bedrijven (Gebr Lub, ZF Screens en WAE) en ondersteuning van LEI(WUR) en IMARES(WUR). De aanvraag is op tijd ingediend onder de subsidieregeling Innovatie in de visketen en wederom met steun van Het Grote Oost en de kwartiermaker.

De ervaringen van de afgelopen jaren hebben geleerd, dat de aanlevering van snoekbaarslarven - noodzakelijk voor de continuïteit en het succes van snoekbaarskwekerijen - thans discontinue is. De benodigde pootvis werd betrokken van Excellence Fish (teveel uitval) en/of betrokken uit kweekvijvers in Duitsland en Zweden. Voor snoekbaarskwekerijen is het moeizaam gebleken om tijdig voldoende snoekbaarslarven door derden geleverd te krijgen, die niet gedegenerereerd zijn en die zodanig van kwaliteit zijn dat de mortaliteit op een aanvaardbaar niveau ligt. De thans in een zeer beperkt deel van de sector aanwezige beperkte ervaring met betrekking tot ontwikkeling en (duurzame) opkweek van kwalitatief goede pootvis snoekbaars is niet toegankelijk voor de rest van de snoekbaarssector. Het Nederlandse bedrijf met de meeste snoekbaars reproductie ervaring, Excellence fish, wilde uiteindelijk niet met het (nationale) plan en samenwerkingsaanpak van de Gebr Lub mede in zee gaan. Ook de Urker snoekbaarskwekerij haakte op het laatste moment af; men wilde vanuit Flevoland de lead hebben.

De 3 Nederlandse snoekbaarskwekerijen en de 4^e in opstart (Hyppolitusshoef) geven vooralsnog de voorkeur aan om als stand-alone bedrijven te opereren. Wel kijken de Noord-Hollandse kwekerijen met belangstelling naar de A.C.Park A7 plannen, in het bijzonder als er een nationaal pootviscentrum van de grond komt met voldoende productie (> 1 á 2 miljoen stuks/pj). Het idee van de oprichting van een kenniscentrum in Noord-Holland voor praktische adviezen op het gebied van recirculatiesystemen wordt van harte toegejuicht.

Economisch randvoorwaarden snoekbaarskweek NL: *pootvis en duurzame opschaling/afzet*

Snoekbaars is een zoetwater vis die in Nederland algemeen voorkomt. Het aanbod van snoekbaars is met name afkomstig uit de wilde visserij. In de afgelopen jaren werd Europees ca 18.000 ton aangeland. De grootste producenten zijn Rusland (5000 ton), Kazachstan (3000 ton) en Finland (3000 ton). In Nederland wordt gemiddeld 300 ton aangeland, grotendeels afkomstig uit het IJsselmeer. De handel in baars- en snoekbaars filets varieert aanzienlijk en de gemiddelde prijzen zijn sterk afhankelijk van de internationale markt. De prijsvariaties worden mede bepaald door de wisselende grootte van de (import)vis, veelal (te) klein met vervolgens een slecht fileerrendement.

Echter laat de Nederlandse snoekbaars versmarkt, waaraan de Gebr. Lub al jaren leveren (ca. 25 ton/pj), voor de grotere, goede kwaliteit vis á 1.2 kg een vrij constant prijsbeeld zien van 8- 9 euro/kg.

Uit consultaties met de 3 Nederlandse kwekers en de vishandel kwam naar voren dat voor snoekbaars(kweek)vis het opwaarderen van visfilets geen urgent probleem is voor betere marktprijzen. Voor de opgekweekte 1.2 kg vissen is een goede markt, sterker er is thans al een zich aftekende EU versmarkt voor een veel grotere aanvoer (> 400 ton/pj).

Door de verduurzaming van de Nederlandse visaanvoersector, zal evenals bij de Noordzee vis, het aanbod van verse snoekbaars uit de vangsten in Nederland teruglopen. In deze markt willen de Nederlandse snoekbaars kwekerijen instappen en een eigen (niche)afzetketen opbouwen. De kweekproductie is nog (te) beperkt, maar het doel is gefaseerd te gaan opschalen. De gecreëerde vraagmarkt zal hier leidend zijn.

Met referentie naar de diverse LEI studies kan gesteld worden, dat de concurrentiepositie voor Nederlandse kweekvis perspectiefvol is, maar voor snoekbaars moet deze zich nog wel bewijzen:

- Globale inschatting van het marktpotentieel van in Nederland te kweken soorten, LEI, april 2008, LEI, Den Haag
- Potentiële soorten voor de Nederlandse Aquacultuur, deel 2, RIVO/LEI, 2005;
- A bio-economic model for commercial ongrowing of pike perch, RIVO, 2003
- Ontwikkelingsmogelijkheden aquacultuur Flevoland, RIVO, 2001

De consumentenwaardering voor verse en duurzame snoekbaarfilets (witvismarkt) is groeiend, maar moet wel evenals de wilde visserij sterk opboksen tegen de goedkope diepvries/refreshed alternatieven als pangasius en tilapia. De introductie van de echte verse en duurzame (kweek)snoekbaars moet dan wel gepaard gaan met veel en eerlijke voorlichting aan de consument (vers, goede kwaliteit, duurzaam, diervriendelijk). Een tweede tekortkoming is nog de productiecapaciteit om het hele jaar door kunnen leveren.

Snoekbaars ontwikkeling Noord-Holland: *opschaling en pootviscentrum*

De snoekbaarskwekerij in oprichting bestaat uit 2 fasen. De eerste fase behelst de aanschaf, inrichting en uitrusting van een 80 tons kwekerij met de opschaling van de productie van 0 – 80 ton in 2 jaar tijd. Om niet te afhankelijk te worden van een toeleverancier van pootvis zullen in fase 2 de bedrijfsactiviteiten uitgebreid gaan worden met vermeerderingsactiviteiten middels het opzetten en runnen van een eigen hatchery.

Een gedetailleerde en separaat investering- en liquiditeitsbegroting is aan de Provincie Noord-Holland aangeleverd, waarin de totale investeringen op 1.8 M Euro zijn begroot. Aangezien het hier voor de Gebr. Lub om nieuwe bedrijfsactiviteiten gaat en men in de komende 4 jaar een risicovol traject en afzetmarkt ingaat, wordt voor zowel fase 1 een publieke stimuleringsbijdrage toegekend door de provincie Noord-Holland. Voor fase 2 zal in 2010 een apart gemotiveerde aanvraag worden ingediend in het kader van de VIP-EVF visserijregeling..

Gedurende de 2 fasen zal er additioneel onderzoek plaatsvinden en samengewerkt met o.a. de WUR instituten IMARES (kweektechnisch), LEI(afzetmarkt) en de Universiteit van Leiden (reproductie).

Fase 1: activiteiten, investeringen, kosten en investeringssubsidie 2009-2010

In deze fase is de aankoop, inrichting en uitrusting van een 80 tons snoekbaarskwekerij en het opstarten van het kweekproces voor snoekbaars van 0 – 80 ton gerealiseerd. Per 1 juli 2009 is de kwekerij van start

gegaan met de bedoeling aan te vangen met 15.000 pootvisjes, bij opschaling oplopend naar 70.000 /pj. Deze konden dit jaar echter niet op tijd met een goede kwaliteit geleverd worden. Uiteindelijk bleken het er 5.000 te zijn geworden, geleverd door Excellence Fish bv. en uit Duitsland. Gedurende fase 1 wordt besloten of de snoekbaarskwekerij uitgebreid wordt met een hatchery cf het oorspronkelijke bedrijfsplan.

Fase 2: activiteiten, kosten en benodigde subsidie 2010-2012

In deze fase zullen de activiteiten bestaan uit de aankoop, inrichting en uitrusting van een hatchery van voldoende capaciteit om in 2 jaar zelfvoorzienend te worden. Het te investeren bedrag is op 400 K Euro begroot.

De kosten en return of investments voor de Gebr. Lub worden in een nog op te stellen liquiditeitsbegroting zichtbaar gemaakt.

Bijkomende kosten zijn nog de kweektechnische begeleiding door IMARES en/of Universiteit van Leiden en het uitvoeren van gericht afzetmarkt onderzoek door het LEI. Deze kosten worden nog nader vastgesteld.

Gedurende fase 2 wordt besloten of de snoekbaarskwekerij uitgebreid wordt met een additionele karperskwekerij c.f. het oorspronkelijke bedrijfsplan.

Juist door de combinatie van 2 soorten wordt de verduurzaming nagestreefd. De begrote investering voor dit optionele onderdeel is 200 K Euro.

Stimuleringsmogelijkheden Provincie Noord-Holland snoekbaarsweek

Na de VIP/LNV bijeenkomst van 14 januari 2010 is het de provincie NH er sterk aan gelegen, dat de NH snoekbaarskweker met de andere NL kwekers op deze punten gaan samenwerken. De kwartiermaker heeft dit gefaciliteerd en gestimuleerd, maar er bleek tussen de snoekbaarskweker op Urk en de snoekbaarskweker in Horst Limburg geen overeenstemming en samenwerking te bewerkstelligen. Ook het snoekbaarsweek bedrijf i.o. in Hyppolitushoef had geen enkele behoefte om te gaan samenwerken. Andijk en Urk vinden het door velen geschetste afzetmarkt probleem een non-item gezien hun reeds bestaande handelsnetwerk en contacten. De kweker uit Horst ondervindt vanuit Limburg wel afzetproblemen. Daarnaast wilde Horst hun pootviservaringen en tekortkomingen vooralsnog niet met de andere 2 kwekers delen, omdat men op termijn voor een grootschalig snoekbaars pootviscentrum gaat. Alle drie kwekers waren op de hoogte gesteld, dat stand-alone VIP aanvragen (< 1 april 2010) voor de investerings- en collectieve acties dit keer geen enkele slaagkans zullen hebben. Uiteindelijk hebben de Gebr. Lub de lead genomen en gezamenlijk met de bedrijven ZFscreens (implantaten) en WAE (startende snoekbaarskweker Zuid-Holland) op tijd een VIP voorstel ingediend " Ontwikkeling duurzame voortplanting snoekbaars". De mogelijkheid om de snoekbaarskwekers van Urk en Horst tijdens het traject te laten instappen en/of kennis te delen is wel in het project meegenomen. Het project wordt vanuit IMARES (proces/kennisdelen) en het LEI (marktanalyse) begeleid.

De projectpartners zijn ondertussen wel geïnteresseerd in de ontwikkelingsplannen van het A.C. Park A7; niet om hun bedrijf hier naar toe te verplaatsen, maar misschien wel de samenwerking met een nationaal pootviscentrum.

Nationaal snoekbaarskweek sector

Uit het VIP overleg d.d. 14 jan. 2010 bleek dat voldoende kritische massa en samenwerking van de Nederlandse snoekbaarskwekerijen een vereiste is voor duurzaam succes..

De bedreiging voor de kwekers zit hem vooral ook in de productie van voldoende goede kwaliteit pootvis. Door het indienen van het VIP voorstel wordt hier aangewerkt.

Een stimulerende rol voor de provincie Noord-Holland ligt meer op het nationale niveau en in het verlengde van de nieuwe Strategie Aquacultuurontwikkelingen in Nederland 2010-2014.

Snoekbaarskweker Andijk

Ook in overleg met de provincie Noord-Holland is andijk voor de opschaling van zijn bedrijf voor de VIP subsidie aanvraag gegaan. Indien deze aanvraag afgewezen wordt, dan is het denkbeeldig dat men nog een keer een beroep doet op de provinciale mogelijkheden. De rol van de provincie Noord-Holland is voor het korte termijn een afwachtende.

4.3 Business Case nr 3: Palingreproductie en larvale opkweek in Volendam en grootschalige doorkweek in AC Park A7

Kaders en referenties

Participatie provincie Noord-Holland in het palingreproductie ontwikkelingstraject en doorkweek in/nabij Agriport/A7. Daarnaast wil NH ook het EU fp7 project 2009-2012 Pro-Eel (fundamenteel onderzoek naar palingreproductie mogelijkheden) ondersteunen. Een taak voor de kwartiermaker is te bewerkstelligen, dat de fundamentele (tussen)resultaten van Pro-Eel ook ten goede gaan komen aan het toegepaste ontwikkelingstraject.

Referentie: *vertrouwelijke rapporten in bezit Provincie Noord-Holland, directie Beleid*

- 1.) Glasaal bv: aanvraagsubsidie voor inzet AIO'er voor toepassingsgericht onderzoek naar larvale doorkweek in het kader Subsidies buiten Uitvoeringsregeling Noord-Holland 2009 d.d. 27 nov. 2009
- 2.) Pro-eel Plus: IMARES aanvraag subsidie voor additionele Pro-Eel activiteiten in het kader subsidies buiten Uitvoeringsregeling Noord-Holland 2009 d.d. 27 nov. 2009
- 3.) EUproject: FP7-KBBE-2009 (collaborative project with reference number: fp7-245257). From capture based to self-sustained aquaculture; reproduction of European Eel: "Towards a Self-sustained Aquaculture"
- 4.) STRATEGIEAGENDA Kwartiermaken Duurzame Aquacultuur Noord-Holland; verslag consultaties, conclusies en aanbevelingen, met name het Palingreproductiecentrum Volendam, dec. 2008-april 2009; Frans Veenstra
- 5.) INNOFISK VOLENDAM businessplan voor paling reproductie; augustus 2008; Innovatienetwerk, BNG.

Stand van zaken (maart 2010)

Na consultaties met de belangrijkste stakeholders (glasaal bv, gemeente Volendam, NH, NHN, CAN), is men akkoord gegaan met het kwartiermakers voorstel voor een drie sporen aanpak. Het oorspronkelijk projectplan met een geïntegreerde aanpak van de onderdelen: Glasaal bv (praktijkproeven larvale doorkweek;korte termijn), t Hemeltje(verbouwing/publieke voorlichting en testfaciliteiten;middenlange termijn) en grootschalige doorkweek (aquacultuurpark i.o.;lange termijn) bleek te remmend te werken om op onderdelen te kunnen starten. Of de stakeholders cq belangengroepen waren het niet met elkaar eens dan wel de lokale en provinciale politiek waren het met elkaar oneens of de toegezegde subsidies/investeringen werden weer teruggetrokken (te risicovol). De belangrijkste stakeholder, de gemeente Volendam, wilde echter zo snel mogelijk,zichtbaar met het paling ontwikkelingstraject aan de slag. De huidige pragmatische aanpak is:

- 1.) Korte termijn met praktisch werk in Glasaal bv (2009-2011); van start gegaan met de inmiddels aangeschafte 40 ft container bij ZFscreens in Leiden. Deze zal misschien t.z.t. naar Volendam of het Aquacultuurpark gaan. Met ondersteuning van de kwartiermaker heeft ZFscreens met succes bij Noord-Holland subsidie aangevraagd en verkregen.. Hiervan wordt een AIO'er aangetrokken voor het praktisch palingreproductie werk en de larvale doorkweek proeven. Naast ZFscreens participeren ook particuliere Volendamse ondernemers in Glasaal bv. Zij hopen dat door met Glasaal bv te beginnen, de meerjaren financiering gemakkelijker binnen te halen is. Ook realiseren zij zich, dat zij misschien na 3 jaar nog met lege handen staan. Toch kiest men voor een zichtbare start vanwege het belang van de paling voor Volendam en vanwege het aalherstelplan voor wilde paling. Glasaal bv heeft als doel binnen 3 – 5 jaar tot commerciële exploitatie van de reproductie van paling in gevangenschap en de kweek van glasaal (nu uit het wild)
- 2.) Middellange termijn voor de besluitvorming/discussie m.b.t de bestemmingsplannen voor het tHemeltje: palingdrome + palingreproductie faciliteiten (2008-2013). Hierbij wordt zorgvuldig rekening gehouden met alle gevoeligheden/toezeggingen aan de nabestaanden/slachtoffers van de Nieuwjaarsbrand (2001). Op initiatief van de kwartiermaker kan in de tussenliggende jaren de paling voorlichting in de verbouwde visafslag gehouden worden. Hiervoor wordt subsidie aangevraagd in het kader van de EVF, onderdeel Subsidies Visserijgemeenschappen.
- 3.) Lange termijn aanpak paling doorkweek op het Aquacultuurpark A7(2010-2020). Omdat de oorspronkelijke partners geen harde financiële garanties kunnen geven voor een ontwikkelingsperiode van minstens 10 jaar, wordt er door NHN/CAN naar andere partners en financiers gezocht. Eén ervan is een Chinese partner. Deze Chinese partij wil zich ook voor het lange termijn committeren. Voor vervolgoopdrachten is men ook in, nml. in de vorm van veredeling van de Europese paling en reproductie opdracht voor een Aziatische palingsoort liggen klaar, waarna ook voor deze soort de veredeling opgepakt zou kunnen worden.

In plaats rechtstreeks te participeren in het EU project Pro-Eel (fp7; fundamenteel onderzoek) steunt Noord-Holland de IMARES activiteiten die door de bezuinigingen in dit grote Europese project (8 M euro) zijn geschrapt. Deze zijn wel essentieel zijn voor het glasaal bv project .Deze additionele activiteiten in pro-eel plus zijn:

- 1.) bemonsteren en analyse van paling extracten
- 2.) coördinatie en disseminatie EU fp7 pro-eel (tussen)resultaten
- 3.) marktanalyse en economische potentie glasaalproductie

Middels een subsidie aanvraag "Subsidie Buiten Uitvoeringsregeling NH 2009" heeft IMARES de activiteiten voor Pro-Eel Plus in een aanvraag ingediend. In 2009 heeft de provincie Noord-Holland voor onderdeel 2) een subsidie toegekend; voor de overige activiteiten en follow-up 2010-2013 kunnen in de betreffende jaren eveneens subsidie Buiten Uitvoeringsregeling NH aangevraagd worden. Met deze gehonoreerde activiteiten bewerkstelligt de Provincie, dat de fundamentele (tussen)resultaten ten goede gaan komen aan het toegepaste palingreproductie ontwikkelingstraject.

Begin 2010 wordt in overleg met het Innovatienetwerk onderzocht hoe het vervolg op Innofisk palingreproductie/doorkweek kan plaatsvinden (bijlage). Het idee is om tot een masterplan te komen, waarin ook een belangrijke rol voor de Volendamse ontwikkelingen en Aquacultuurpark i.o. zijn meegenomen.

Economisch perspectief ontwikkelingstraject palingreproductie en larvale doorkweek

In het kader van duurzame aquacultuur ontwikkelingen in NH zijn de aanbevelingen van de kwartiermaker in de GS Noord-Holland bekrachtigd. Een van de voor de provincie NH belangrijke ontwikkelingstrajecten betreft de "Palingreproductie", zowel m.b.t. een financiële input in de praktische en publiekscant, de oprichting van een Palingreproductiecentrum in Volendam als ook financiële input in de EU wetenschappelijke onderbouwing van palingreproductie dmv een beperkte financiële deelname aan het EU project Pro-eel(2009-2012; project management door IMARES). Thans blijkt dat de meerjarenfinanciering voor het Palingreproductiecentrum nog lange niet voor elkaar is, maar het EU fp7 project inmiddels is goedgekeurd en van start kan gaan. Basiskennis en (tussen)resultaten van dit fp7 project komen rechtstreeks ten goede aan het Palingreproductiecentrum Volendam i.o., waarin de belangrijkste nationale partners ook in mee gaan participeren (UL, WUR-AFI, IMARES)

Door de financiële beperking (vanuit de EU) kan een deel van de beoogde taken van alle partners niet worden uitgevoerd zonder nationale en/of regionale cofinanciering. Alle partners binnen het project zijn geconfronteerd met deze belemmering en hebben dus hun nationale aandeel medefinanciering ook moeten aanspreken.

Al decennia lang neemt de hoeveelheid jonge paling ieder jaar met 15 procent af. Handelen is daarom nu geboden. Het herstel van de paling duurt ten minste zestig tot tachtig jaar. Als het daar tenminste van komt. Het Glasaalproject Volendam past naadloos binnen de kaders van het Nederlands aal beheersplan. Hoewel de nadruk van het plan voornamelijk ligt op visserijbeperkende maatregelen, het uitzetten van jonge aal en het wegnemen van barrières voor uittrek van schieraal wordt onder de voorgestelde maatregelen ook onderzoek gedaan naar de kunstmatige voortplanting van paling. Paling is voor Nederland en Volendam in het bijzonder al jaren een belangrijke economische activiteit. Het glasaalproject heeft vele raakvlakken met en is aanvullend op andere initiatieven in Volendam en de provincie Noord-Holland:

- stimulering van de economische activiteiten in en rond de haven Volendam en de visafslag

- behoud van werkgelegenheid

- stimulering van toerisme

In Japan is men voor de Japanse aal al jaren bezig om tot reproductie en larvale doorkweek te komen. Vorig jaar heeft professor T Yoshimatsu in Nederland diverse lezingen gegeven over de stand van zaken (bijlage). Er is veel wetenschappelijk onderzoek gedaan naar het mond-darm mechanisme en heeft men ontdekt waarom rotifer/artemia geen geschikte voeders zijn.

Experimenten op lab schaal met een alternatief lukte wel, maar de professor is pessimistisch m.b.t. de mogelijkheden voor schaalvergroting door gebrek aan commercieel beschikbare hoeveelheden voeders. Op labschaal maakt men gebruik van eieren van een beschermde diepzee vissoort ,de spinny dogfish. Opschaling is hierbij niet mogelijk (milieu impact)

Tussen de universiteit van Japan en de Nederlandse universiteiten (WUR, UvL) bestaan al jaren goede samenwerking en kennisuitwisseling. De UvL heeft wetenschappelijke doorbraken bereikt voor het reproductie gedeelte, maar m.b.t. larvale doorkweek is men er nog niet uit. Middels het EU fp7 project Pro-Eel heeft Europa alle krachten gebundeld om hier fundamenteel onderzoek naar te doen met een spin-off naar het glasaal bv project en de ontwikkelingstrajecten in Nederland.

In samenwerking met diergaarde Blijdorp is er mogelijk een alternatieve voeder beschikbaar, het z.g.n. snow slurry, maar dit moet nog in de praktijk verder uitgetest worden. De verwachting is dat het paling reproductie en larvale doorkweek traject nog zeker zo'n 10 – 20 jaar nodig heeft met een geraamd budget van ca 25.000.000 euro. De budgetten zullen grotendeels Europees gefinancierd moeten gaan worden, o.a als spin-off van het fp7 Pro-Eel fundamentele onderzoeks project. Op onderdelen zal er ook zowel nationaal als provinciaal toegepaste budgetten beschikbaar gesteld moeten worden, gezien het nationale en regionale belang van de paling.

Stimuleringsmogelijkheden provincie Noord-Holland

De kansen voor Nederland bestaan uit het bundelen van de wetenschappelijke en commerciële expertise en biedt een unieke uitgangspositie om in de komende 10 -20 jaar veel kennis te generen.

Het maakt het werven van research fondsen eenvoudiger en draagt bij aan de wetenschappelijke doorbraken. Hiervoor is wel risicodragend kapitaal noodzakelijk, wat tot nu toe nog niet erg goed gelukt is.

Het is in het belang van Europa en Nederland, maar ook voor de provincie Noord-Holland dat in deze ontwikkeling publiek geparticipeerd wordt. De eerste stap op deze lange ontwikkelingstraject is al door de provincie Noord-Holland gezet door een financiële ondersteuning van het glasaal bv project (palingreproductie) en het IMARES pro-eel plus project.

Een verder meerjaren stimulering door de provincie Noord-Holland wordt bepaald door de uitkomsten van het Glasaal bv project en het EU fp7 Pro-eel project en hoe de nieuwe STRATEGIE voor aquacultuurontwikkelingen Nederland (Ministerie van LNV/VIP/Provincies) inhoud en vorm krijgen.. Op het korte termijn en kleine schaal is het goed dat de provincie zich in 2010 en 2011 ook committeert aan het IMARES Pro-Eel Plus project, resp.de onderdelen bemonstering/analyse van paling extracten en de marktanalyse voor glasaal productie.

4.4 Business Case nr 4: een eerste aanzet tot een ontwikkelingsplan uitgangsmaterialen in een aquacultuur-plantveredelaars meerjaren traject

kader en referenties

In de Stuurgroep Aquacultuur NHN komt herhaaldelijk aan de orde, dat er kansen liggen bij het gezamenlijk optrekken van de aquacultuursector met de Noord-Hollandse zaadveredelingsector ten aanzien van de beoogde aquacultuur ontwikkelingen. Echter uit de consultatierondes van kwartiermaken deel I blijkt, dat er momenteel weinig draagvlak is bij de zaadveredelaars (Seed-Valley,EnZa, Syngenta,Bejo). Hiermee rekening houdende zal de kwartiermaker in deel II verder verkennen en bewerkstelligen, dat o.a. i.s.m. het groene genetica topinstituut (TTI) en de WUR de aquacultuur samenwerkingsmogelijkheden meer focus krijgt, mogelijk te starten met voorbeeldprojecten m.b.v. kleinere start-up bedrijven.

Referenties: rapportages reeds in bezit in bezit Provincie Noord-Holland

1.) STRATEGIEAGENDA Kwartiermaken Duurzame Aquacultuur Noord-Holland; verslag consultaties, conclusies en aanbevelingen, met name het Seed-Valley deel, dec. 2008-april 2009; Frans Veenstra

2.)consultaties Seed-Valley, Agrocommunity, Groene GeneticaTTI, WUR,

Stand van zaken (maart 2010)

kwartiermaken deel I(dec. 2008-april 2009):

De provincie Noord-Holland heeft de ambitie zich (inter)nationaal op de kaart te zetten als leverancier van kennisintensieve uitgangsmaterialen. De veredeling van algen zal min of meer langs de zelfde werkwijze aangepakt kunnen gaan worden, zoals het bij cultuurplanten al honderden jaren gebeurd (zaadveredelingssector). Behalve uitgangsmaterialen voor visvoerders wordt bij de ontwikkeling van duurzame aquacultuur ook gedacht aan uitgangsmaterialen voor zilte teelten op het land en voor buitendijkse cultures voor macroalgen (wieren). Vanuit de zaadverdelingssector in Noord-Holland is welwillend interesse voor een dergelijke blauwe bio-technologie ontwikkeling, maar collectief, vanuit de Seed-Valley Enkhuizen, ziet men nog niet gelijk nieuwe business ontstaan. Op termijn is het zinvol in de pre-competitieve fase de kennis/ervaringen bijeen te brengen in bijvoorbeeld een soort algencultuurcentrum.

Alvorens er sprake kan zijn van de oprichting van een algen-/zeewiercultuurcentrum in NH, zal in 2009 er nog een studiedag gehouden moeten worden waarin de verschillende experts kennis- en ervaringen delen en de ontwikkelingsmogelijkheden vaststellen. Dit is in 2009 niet van de grond gekomen, omdat vooral vanuit Seed-Valley men dit nog te prematuur vond

kwartiermaken deel II (oct. 2009-maart 2010):

Naar aanleiding van bilaterale gesprekken met enkele R&D'ers (Enza, Bejo, Syngenta) en Wageningen UR zijn er een aantal kennisvragen geadresseerd. Vanuit onderzoekperspectief ziet men wel samenwerking- en kruisbestuivingmogelijkheden, maar de noodzaak voor al een studiedag in 2009 vond men nog te prematuur, laat staan de oprichting van een algenveredelingscentrum. Deze R&D zienswijze is vanuit de Seed-Valley met gebundelde krachten van tientallen bedrijven, overheden en onderwijsinstellingen eveneens naar diverse NH bestuurders gecommuniceerd. Men vindt dit eerder een zaak van individuele zaadveredeling bedrijven. De bedrijven die hiervoor benaderd zijn, staan eveneens niet te dringen om te beginnen, laat staan al met businessplannen naar buiten te komen. De geplande deeltijd hoogleraar voor Seed-Valley (vanuit Wageningen UR) is voorlopig ook in de kast gezet.

De Stuurgroep Aquacultuur NHN heeft hiervan kennis genomen en de lijn ingezet om met voorbeeldprojecten te beginnen en i.s.m. universiteiten, het Groene Genetica instituut TTI en AIO' ers een mogelijk ontwikkelings traject in te gaan, ook aansluitend bij de EU Strategy Blauwe Biotechnologie in wording.

Door individuele bedrijfjes en ook consortia van kleine toeleverende bedrijven zijn in 2009 met succes een aantal VIP EVF projecten ingediend m.b.t veredeling van planten en groenten:

- duurzame algenkweek in de glastuinbouw t.b.v. viskweek (fa. Lans, IMARES)
- kweken van voedsel in open water voor mosselkweek (Solitude bv, Stichting Zeeschelp)
- geïntegreerde zilte aquacultuur (wieren) t.b.v. binnendijkse zeevis- en schelpdierkwekerijen (Hortimare, Seafarm, WUR)
- zeeakkers; gecombineerde kweek en vangst op volle zee (mosselen en wieren) (West 6, Hortimare, WUR)
- Glasaal project; palingreproductie en larvale doorkweek met nieuwe voeders (Glasaal bv, ZFscreens, Universiteit van Leiden)
- Platform Standaardisatie zilte teelten (OASE, NL-telers, IMARES)

Bovenstaande initiatieven worden gedeeltelijk in Noord-Holland uitgevoerd en gedeeltelijk in Zeeland. Voor de pilot buitendijks kweken van wieren, is momenteel een subsidieaanvraag in voorbereiding (EFRO). Hiervoor is nog geen commitment vanuit het bedrijfsleven. In het kader van de Maritieme Campus en MCN wordt eveneens in het kader van Efro gekeken naar de offshore combinatiemogelijkheden voor energiewinning op zee met aquacultuurperspectieven.

Kennis- en marktvragen voor kwalitatief goede uitgangsmaterialen aquacultuur

Tijdens de discussies op de VIP/Provincies/LNV bijeenkomst d.d. 14 januari en de Stuurgroep Aquacultuur NHN vergadering d.d. 27 januari 2010 kwam voor de duurzaamheid van de Nederlandse aquacultuur naar voren, dat de benodigde innovaties en ontwikkelingen vooral de smart kweeksystemen betreffen (kostenverlaging), de hoogwaardige veredeling van kweek uitgangsmaterialen (kwaliteit en volume) en visarme visvoeders (kosten, beschikbaarheid).

Voor vis voeders is kweek van algencultures essentieel voor vis en schelpdieren, maar ook interessant voor biotechnologische toepassingen. De technieken voor algenkweek zijn voorhanden, maar de productie efficiëntie en kwaliteit via veredeling (technieken, kwekersrechten), moet nog sterk verbeterd worden.

In een biobased economy zijn micro algen kansrijk als bron van allerlei hoogwaardige inhoudsstoffen en eiwitten. Met behulp van moderne technologie (sequenzen van genomen) kan een snelle start gemaakt worden met het opbouwen van kennis, mogelijk in een apart kenniscentrum in/nabij Agriport A7.. Daarnaast is de ontwikkeling van zeewierteelten ook gebaad bij goed gedefinieerde en beschikbaarheid van uitgangsmaterialen.

Voor kwalitatief goede uitgangsmaterialen ligt de focus op broedstocks voor algen (voedsel, voeding), zeewieren (groene energie en groene grondstoffen) en uitgangsmaterialen voor zilte teelten. Bij duurzame opschaling aquacultuur zijn de NH bestuurders een voorstander om in Noord-Holland ook werk te maken

van de ontwikkeling van plantaardige grondstoffen voor visvoerders. Dit is nog steeds een groot en complex onderzoeksterrein, waar vooral het wetenschappelijk onderzoek, maar ook enkele toeleveringsbedrijven aan willen werken.

Het grootste afbreukrisico momenteel is, dat er te weinig bedrijfskapitaal bijeen gebracht kan worden. Particuliere project ontwikkelaars en kredietverschaffers zijn uiterst terughoudend.

Uit de consultaties kwamen de volgende Kennis- en Marktvragen naar voren :

veredeling van algen, planten en reproductie van vissoorten

Kennisvragen:	Marktvragen:
1) ontwikkelen van geselecteerde algen voor voeders, eiwitten en biodiesel	1) Kwalitatief goede uitgangsmaterialen voor algen, wieren en zilte teelten
2) ontwikkelen van geselecteerde wieren voor voeders, eiwitten en biodiesel	2) goedkopere visarme visvoerders voor tong en tarbot
3) ontwikkelen van uitgangsmateriaal voor zilte teelten (zeekraal, zeeaster, zeekool)	3) efficiënte voeders voor larvale doorkweek palinglarven
4) ontwikkelen van visvoer voor larvale paling doorkweek	4) grootschalige open en gesloten productiesystemen voor algen en wieren
5) verbeterde kiemingsfysiologie zilte teelt planten	
6) R&D raakvlakken zaadsector en aquacultuurontwikkelingen: abiotische stress (technieken), plantarchitectuur, inhoudsstoffen, ziekte en plagen, vermeerdering van algen en wieren; instandhouding goede stammen,	
7) Potenties van bioactieve stoffen uit wieren	
8) Combinatieteelten voor groente ,vis c.q. algen	

Aanzet ontwikkelingsplan uitgangsmaterialen a.c.-zaadveredeling

De eerste aanzet voor een ontwikkelingsplan is opgesplitst in een praktisch, korte termijn aanpak en een lange termijn (wetenschappelijk) ontwikkelingstraject

Korte termijn 2010: <workshops: algen/wieren/ zilte teelten>

In de eerste plaats zal in de komende 2 -3 jaar de resultaten bekend gaan worden van de gestarte VIP-EVF projecten m.b.t. algen, wierenkweek en standaardisatie zilte teelten. Dit zijn projecten die getrokken worden door veelal een consortium van kleinere bedrijven, met steun van de kennisinstituten. Het is aanbevelingswaardig om in het najaar 2010 een workshop te houden, waarin (tussen)resultaten gepresenteerd kunnen worden en kennis-, ervaringen en vragen gedeeld kunnen worden. De provincie Noord-Holland zou dit kunnen faciliteren met inbreng van het Groene Genetica instituut TTI en gesteund door wetenschappers vanuit de WUR, VU en UvL.

Lange termijn 2010-2020: <(inter)nationale wetenschappelijke onderzoeksagenda>

Om binnen 5 a 10 jaar tot de juiste gewasontwikkelingen te komen voor zowel de teelt van alternatieve grondstoffen voor visvoerders als voor nieuwe thema's als farmaceutica, voeding en cosmetica, zal in Nederland een wetenschappelijke agenda opgesteld moeten worden. Het uitgangspunt is de EU Strategie blauwe biotechnologie in wording. Vooruit lopend hierop zullen er meerjarentrajecten geadresseerd moeten worden en alle kennis binnen EU gebundeld moeten worden. Middels een EU fp7/8 call zou hier de fundamentele kennis, evenals bij het Pro-eel project gebundeld moeten worden

Stimuleringsmogelijkheden provincie Noord-Holland

Voor de provincie Noord-Holland ligt er niet een directe rol weggelegd. De lead in deze zal de WUR hebben, helemaal nu men in 2010 een AlgenkweekPark WUR aan het opzetten is.

4.5 Business Case nr 5: plan van aanpak provinciale samenwerking onder leiding van VIP/ LNV, gestimuleerd door provincie Noord-Holland en en met steun van IMARES kader en referenties

Onder leiding van VIP /LNV en met steun van IMARES en vooral gestimuleerd door provincie Noord-Holland komt er een nationaal plan van aanpak. Om vanuit de provincie Noord-Holland het provinciaal samenwerkingstraject duurzame aquacultuur ontwikkelingen te stimuleren, zal de kwartiermaker met aanbevelingen komen voor de invulling van de samenwerking. Het betreft in eerste instantie de provincies Noord-Holland, Friesland, Groningen, Zeeland, Flevoland en Brabant. Hierin zal, indien effectief en indien hier draagvlak voor is, ook een rol zijn weggelegd voor CAN (Coöperatie Aquacultuur Nederland)

Referenties: vertrouwelijke documenten reeds in bezit van provincie Noord-Holland

1.)Oorzaken teruggang visteelt in Nederland; LEI, IMARES, dec. 2009

2) PP IMARES* en PP LEI* introductie op VIP/LNV/Provincie bijeenkomst 14 jan. 2010 (bijlagen)

Stand van zaken (maart 2010)

In de afgelopen 2 jaar is het aantal Nederlandse viskwekerijen gehalveerd en is de productie teruggelopen van 12000 ton in 2007 naar minder dan 10.000 ton in 2009. In Noord-Holland zijn er nog maar 2 kweekbedrijven over en een enkeling, die nog wil starten. In heel Nederland zijn het aantal kweekbedrijven teruggelopen van 75 (2007) naar minder dan 30 in 2009.

Deze teruggang is voor een belangrijk deel te wijten aan de economische crisis en stijging van de energieprijzen, maar ook vaak door gebrek aan samenwerking, kennis- en ervaringsoverdracht. Vooral voor de Provincie Noord-Holland zijn landelijke clustering en samenwerking belangrijke voorwaarden om desalniettemin de duurzame aquacultuur ontwikkeling te blijven stimuleren. Ter voorbereiding heeft de kwartiermaker de belangrijkste aandachtspunten voor Noord-Holland op papier gezet, inclusief korte speechpunten voor de gedeputeerde Jaap Bond (bijlage).

Om de samenwerking te verbeteren en te voorkomen dat de publieke stimulering teveel versnipperd is, heeft de provincie Noord-Holland zich hard gemaakt voor een nationaal vervolgoverleg (LNV/VIP/provincies overleg; april 2009). Dit heeft z'n vervolg gekregen in de bijeenkomst van 14 januari 2010. LNV en VIP waren gastheer en van Noord naar Zuid waren de gedeputeerden van de verschillende provincies uitgenodigd voor dit tweede overleg. In de aanloop er naar toe hebben LEI/IMARES opdracht van LNV gekregen de oorzaken van de teruggang in kaart te brengen en met aanbevelingen te komen.

VIP/LNV/Provincies bijeenkomst 14 januari 2010

Voorafgaande aan de discussie hebben IMARES en LEI een PP presentatie gegeven (bijlage), waarna elke gedeputeerde in het kort kon aangeven waarmee de provincie bezig is en hoe elke provincie kan bijdragen aan een Nederlandse duurzame aquacultuur ontwikkeling.

IMARES:

Voor Nederland is de mosselkweek al meer dan 100 jaar de nationale trots met een uniek product, de juiste markt en consumentenverhaal erbij. Ondanks dat Nederland een kenniscentrum heeft voor viskweek in recirculatiesystemen (WUR) en een aantal grote toeleverende bedrijven (visvoer, systemen) kan de Nederlandse aquacultuur de mondiale groei niet volgen (60 Mton wereldwijd; Europa 2 Mton, Nederland 0.1 Mton (voornamelijk schelpdierproductie)). Vooral door de viskweek vanuit Azië (tilapia, pangasius; 52 Mton), Noorwegen (zalm; 0.7 Mton) en Turkije (zeebaars; 0.3 Mton) komen er grote hoeveelheden refreshed filets op de EU/NL markt en zijn prijstechnisch interessant voor de supermarktketens. De productievolumes zijn groot en consistent en dus interessant voor de supermarktketens (Noordzee kabeljauw: 17 euro/kg vs pangasius 6 euro/kg). Voor de nieuwe EU Aquaculture Strategy is duurzame opschaling in EU een belangrijke randvoorwaarde, waarvoor een financiële impuls van 100 Meuro beschikbaar is. Diversificatie en recirculatiekweek zijn speerpunten in de door EU te faciliteren ontwikkeling. Op dit moment staat de Nederlandse aquacultuur sector sterk onder druk. Het is thans zeer belangrijk om de Nederlandse niche te bepalen. De reeds gekozen soorten, die traditioneel bij de Nederlandse visserijinfrastructuur behoren, paling, platvis, snoekbaars en meerval/claresse, zijn al een stap in de goede richting. Evenals elders in Europa, zijn voor Nederland de meest kansrijke initiatieven c.q. innovaties de volgende:

- viskweek in smart systemen
- viskweek gebaseerd op hoogwaardige veredeling van pootvis
- visarm visvoer

Echter tot op heden werden de ontwikkelingen en innovaties in Nederland ingezet en uitgevoerd door de kleinere start-up bedrijven. Met veelal VIP-EVF subsidie steun. Daarnaast faciliteerde de publieke organisaties aansprekende onderzoeksprojecten zoals Zeeuwse tong, MZI installaties en Happy Shrimp, echter met nog te weinig private bedrijven en risico dragend kapitaal. Wil Nederland een grote stap voorwaarts maken, dan zullen andere schouders van buiten de aquacultuur sector de schouders eronder moeten zetten, zoals voor:

- diervoeding (nutragenomics, visvrij); Cehave./Agrifirm, de Heus, For Farmers - pootvis (genomics, veredeling); Syngenta, Bejo, Hendrix Genetics, IPG/topigd - systeembouw (kasconstructies); Van der bakel Bomkas, Stolz, Technokas - gezondheid (vaccinontwikkeling); Merial, InterVet, Solvay, crucell, DSM - handel en verwerking (productinnovatie); ANOVA, Prins& Dingemanse, Dill - kennis (internationale top); Wageningen UR, Universiteit van Leiden, Universiteit van Nijmegen
--

Behalve deze innovaties zal de aquaproductie maximaal ruimtelijk ingepast moeten worden m.b.t. plattelandsonwikkeling, klimaat adaptatie, kustverdediging en zeeinrichting met last but not least een goed zicht op een vitale marktpositie.

LEI:

De Nederlandse visteeltsector kenmerkt zich over het algemeen door een zwakke concurrentiekracht. Dit wordt veroorzaakt door een relatief hoge kostprijs en een gebrek aan onderscheidend vermogen. Het is de verantwoordelijkheid van alle ketenpartijen om aan deze uitdagingen het hoofd te bieden. Ondernemers zijn zelf verantwoordelijk voor het identificeren van kansen en het leveren van een visproduct waarvoor de consument bereid is een goede prijs te betalen. Dit betekent echter niet dat de overheid hier geen enkele bijdrage aan kan leveren. Zoals in de mededeling van de Europese commissie staat is het 'noodzakelijk dat de openbare instanties een geschikt kader vaststellen en bijdragen tot het wegruimen van belemmeringen in de nationale wetgeving' (EU, COM(2009) 162). Het is daarmee dus in ieder geval de taak van de nationale overheid (i.e. LNV) om te faciliteren en belemmeringen weg te nemen. Minimaal beschouwd kan het daarbij dan gaan om het creëren van een level playing field. Dit kan echter ook breder worden gezien en dan gaat het bijvoorbeeld om zaken als het formuleren van een nationale aquacultuur strategie, het stimuleren van samenwerking, (duurzame) investeringen kennisontwikkeling en -uitwisseling. Op dit moment zijn er in de visteeltsector door overheid en bedrijven al veel instrumenten ingezet (VIP-EVF subsidies; workshops; studies). Veel van deze instrumenten sluiten goed aan bij de huidige zwakke punten van de sector. De belangrijkste

vraag is danook waarom er (nog) geen sprake is van een kansrijke Nederlandse visteeltsector. Daarnaast is een aantal bestaande regelingen niet toegankelijk voor de visserij in het algemeen of aquacultuur in het bijzonder. Alvorens deze instrumenten (op een andere manier) in te zetten is het voor LNV, provincies, regio's van belang om duidelijke strategische keuze te maken. Daarbij gaat het om twee verschillende visies. De eerste visie gaat ervan uit dat de Nederlandse visteeltsector zich vooral op de productie blijft toelagen, terwijl de tweede visie een visteeltsector schetst waar naast het produceren van vis de nadruk ligt op de exploitatie van kennis. Op basis van deze twee uiteenlopende visies dient de Nederlandse overheid keuzes te maken. Deze keuzes vereisen dat de verschillende scenario's duidelijker in kaart worden gebracht, zodat er sprake is van betrouwbare en consistente beslisinformatie. Ten slotte is het van belang dat de gekozen strategie breed wordt gedragen binnen de visteeltsector en ketenpartijen.

Provincie Noord-Holland:

De focus van de Provincie Noord-Holland ligt op de duurzame aquacultuur ontwikkelingen en op soorten, die van oudsher bij de Provincie passen en waarvoor al een visserijinfrastructuur (met marktverhaal) aanwezig is, namelijk paling, snoekbaars en tong. Soorten die in de praktijk al gekweekt worden, maar ook nog wel soort specifieke kweek- en markttechnische tekortkomingen kennen. Deze tekortkomingen behelzen vooral de productie, levering van goede kwaliteit pootvis en het kostenefficiënt opschalen alsmede het vergroten van het marktpotentieel. Voor het verbeteren van de kwaliteit van pootvis is clustering van kennis en ervaring essentieel. Het opschalen zou het beste via een aquacultuurpark kunnen geschieden (plannen Wieringermeer). Gezien de palingproblematiek en het tekort aan wilde glasaal stimuleert de provincie de (inter)nationale verdere ontwikkeling voor palingreproductie van paling in tanks en de larvale doorkweek.

Provincie Groningen:

De provincie heeft geen aquacultuur strategienota, maar staat positief tegenover de particuliere initiatieven en werkt zoveel mogelijk samen met Friesland. Er zijn geen palingkwekers meer, de enkele meervalkweker heeft een grote afzetmarkt in Duitsland. Er zijn kleinere initiatieven m.b.t. zager-, zilte teelten, al dan niet in relatie met Natura 2000. In Delfzijl en Eemshaven zijn energiebedrijven bezig met biodieselproductie en CO2 reductie. In Friesland en Noord-Holland is met steun van leader+ een noordelijke variant van Zeeuwse tong gestart; i.p.v. de carnivore tong wordt hier gebruik gemaakt van de herbivore harder.

Provincie Flevoland:

De provincie heeft geen aquacultuur strategienota, maar staat positief tegenover particuliere initiatieven en werkt zoveel mogelijk samen met de andere IJsselmeer provincies. Lopende initiatieven zijn de opschaling snoekbaarskwekerij (van Slooten, Urk), combinatieteelten in de glastuinbouw (Luttelgeest) en de Agroecoparkstudie (Transforum, WUR, Urker bedrijfsleven). Speerpunten voor Flevoland zijn de duurzame ontwikkelingen. De enige barramundi kweker is net als in Groningen ermee gestopt (kosten >> marktprijzen). Evenals in de binnen-en IJsselmeer visserij is Flevoland een voorstander van provincie overstijgende samenwerking voor duurzame aquacultuur.

Provincie Zeeland:

Evenals Noord-Holland heeft de provincie een actieve strategie voor aquacultuur ontwikkelingen. Belangrijke ontwikkelingen betreffen de schelpdiersector, het Zeeuwse tongproject en de zilte teelten. Zeeland heeft ook specifiek beleid voor ruimte en landschap, omdat de aquacultuur in Zeeland deels grondgebonden is en een grote ruimtelijke impact heeft. Voor Noord-Holland is dit niet aan de orde omdat er van gesloten systemen wordt uitgegaan. Hiervoor is geen specifiek onderscheid nodig. De ruimtelijke aspecten van de mosselzaadinvang (1200 ha op de Waddenzee) worden via rijksbeleid geregeld. Met Seafarm in Kamperland heeft de provincie een succesvolle tarbotkweker binnen de grenzen; zij het dat de marktprijzen sterk onder druk staan door de Spaanse grootschalige vijverproducties. Bedrijven, onderwijs en publieke organisaties werken tezamen voor verdere kennisontwikkeling en kennisexploitatie. Tussen Zeeland en Noord-Holland vindt er in toenemende mate kennis- en ervaringsuitwisseling plaats, met name tussen Solea bv en Seafarm bv, onderwijs- en kennisinstellingen. Daarnaast zijn er reeds decennia banden in relatie tot de mosselzaadproductie in de Waddenzee.

Provincie Brabant

De provincie heeft geen aquacultuur strategienota, maar staat positief tegenover de particuliere initiatieven en werkt zoveel mogelijk samen met Limburg. De meeste meervalkwekers hebben hun bedrijven in Brabant. Middels agro(keten) innovatiesubsidies en met steun van ZLTO staat de provincie positief tegenover aquacultuur. Bij het opstellen van de nieuwe landbouwvisie zal aan aquacultuur ook meer aandacht gegeven worden.

De provincies Friesland, Zuid-Holland en Limburg hadden zich afgemeld.

LNV beleid:

Vanuit LNV is er van alles aangedaan om nationaal invulling te geven aan het EU beleid aquacultuur 2002-2009. In opvolging van het IPA (Innovatie Platform Aquacultuur) is het VIP (Visserij Innovatie Platform) opgericht, waar door het visserijbedrijfsleven, inclusief aquacultuur innovatieve projectvoorstellen worden beoordeeld voor VIF-EVF investeringssubsidies dan wel collectief onderzoek (praktijk/kennisinstituten). Naast deze subsidiemogelijkheden worden er door LNV ook 13tal Kenniskringen gefaciliteerd met procesondersteuning van het LEI en IMARES. Tot nu toe zijn de Kenniskringen vooral “van, door en voor vissers”; voor de voor Nederland nog nieuwe aquacultuur sector is er nog geen kenniskring. De kwekersbelangen worden door Nevevi behartigd, zij het voornamelijk voor meerval en paling en is vooral productiegericht. LNV heeft door de kennisinstituten onderzoek laten doen m.b.t. duurzame visteelten, diervriendelijke dodingsmethoden en kweeksoorten, die voor de Nederlandse situatie het beste in aanmerking komen.. Voor LNV zijn duurzaamheid en dierenwelzijn belangrijke maatschappelijke aspecten. De meeste recente studie is die naar de oorzaken van de teruggang in de Nederlandse aquacultuur. Voor kennisverspreiding zijn ook workshops georganiseerd, ook voor de offshore aquacultuur mogelijkheden in de Noordzee. Ondanks al deze proactieve LNV acties komt een duurzame aquacultuur in Nederland nog niet van de grond

discussiepunten

De focus van deze bijeenkomst lag voornamelijk op de visteelten. Zaken als micro- en macro algen alsmede zilte teelten zijn vooralsnog buiten beschouwing gelaten. Het onderzoek en de start-up bedrijven voor algen- en wierenteelten richten zich in eerste instantie op het winnen van biobased producten en duurzame energiewinning. In het VIP project Standaardisatie Zilte Teelten wordt nationale samenwerking bewerkstelligt tussen zowel de wildsnijders als de kleine telers van Noord tot Zuid. Dit project wordt getrokken vanuit Noord-Holland met procesondersteuning door IMARES.

Plenair zijn de volgende vragen bediscussieerd:

-waar staat Nederland met aquacultuur(ontwikkelingen)?

-waar willen we naar toe ?

-wat moet er gebeuren en door wie ?

Ook aan de orde kwam, wat de rol van de overheid hierbij kan/moet zijn: leidend en/of faciliterend ?

follow-up activiteiten n.a.v. VIP/LNV/provincie bijeenkomsten

Omdat de sector onder druk staat en de nadrukkelijke wens bij bestuurders/politiek aanwezig is om te ontwikkelen in duurzame aquacultuur, is er wel degelijk een rol weggelegd voor de overheden. Omdat voor de EU en Nederland de Europese strategie leidend is (diversificatie en recirculatiekweek) en er vanuit Europa geen concreet actieprogramma komt is op de VIP/LNV/provincie bijeenkomst van 14 januari 2010 besloten om voor Nederland met een uitgewerkte strategie te komen. Hiervoor zullen zowel vanuit de publieke organisaties als de praktijk en kennisinstituten input geleverd worden. Deze strategie zal in de eerstvolgende VIP/LNV/provincie bijeenkomst aangescherpt en geaccordeerd moeten worden (< zomer 2010).

Wat de innovatieve VIP EVF projecten betreft zijn clustering en samenwerking alsmede dierenwelzijn belangrijke toetsingscriteria. Daarnaast wordt overwogen net als in de visserij ook een aquacultuur kenniskring in het leven te roepen.

5. Conclusies en aanbevelingen kwartiermaker duurzame aquacultuur Noord-Holland

De missie van de kwartiermaker en de NH strategische visweek doelen in 2009 liggen goed op schema*). De gekozen focus en ondersteuning van/door Noord-Holland ligt op de tong, snoekbaars en paling bedrijven alsmede het palingreproductie ontwikkelingstraject.

*) De Provincie NH wil de marktpositie van agrarisch Noord-Holland versterken door ruimte te bieden aan toekomstgericht en duurzaam ondernemerschap in de aquacultuur, waarbij ingespeeld wordt op de maatschappelijke vraag en marktbehoeftes. Noord-Holland ondersteunt voor de provincie de belangrijkste bedrijf- en ontwikkelingsinitiatieven en stemt af met de NL ontwikkelingen en initiatieven.

Ook zijn er vorderingen gemaakt om de landelijke en provinciale aquacultuur ambities en stimulering verder op elkaar af te stemmen. Nog geen vorderingen zijn gemaakt om gebruikmakend van de Seed Valley activiteiten en aangesloten NH zaadveredelingsbedrijven, een publiek-privaat ontwikkelingstraject in te zetten op het gebied van visvoerders, micro- en macroalgen veredeling en visreproductietechnieken. Wel lopen er een aantal kleinschalige VIP-EVF projecten, voornamelijk getrokken door start-up bedrijven en gericht op binnendijkse en buitendijkse algen- en wierenteelten.

Een recente ontwikkeling is de oprichting van een Algenkweek Park in Wageningen, waardoor de lead thans bij de WUR komt te liggen. De oprichting van een algenkweek veredelingscentrum in NH is voorlopig van de baan. Noord-Holland kan zich het beste bij de nieuwe situatie aansluiten. Via samenwerking en gezamenlijke ontwikkelingsprojecten kunnen de NH bedrijven hierin participeren.

Mede door de gevolgen van de economische crisis en het zich terugtrekken van de oorspronkelijk start-up bedrijven, is het aquacultuutpark in de WR (13 ha) nog niet van de grond gekomen. Provincie Noord-Holland heeft te kennen gegeven hier nog geen voorwaarden scheppende rol te kunnen vervullen. Op grond van het consortium projectplan met nog geen businessplannen voor de startende bedrijven, wordt er niet voldoende inzicht gegeven in de financiële onderbouwing. Indien dit inzicht wel kan worden gegeven wil de provincie haar rol c.f. de structuurvisie in overweging nemen.

Het aquacultuurpark consortium gaat nu kleinschalig aan de slag. Enerzijds door aankoop van 2 ha grond door NHN in/nabij Agriport A7 en anderzijds met gerichte acties om meer gebruikers te werven voor het te bouwen multifunctioneel aquacultuur bedrijfsverzamelgebouw. Op dit moment is het consortium volop in onderhandeling met een buitenlandse ondernemer voor vestiging in het aquacultuurpark en met interesse voor kweek van een voor Nederland nieuw te kweken vissoort. Als dit bedrijf van start gaat, dan is de kans groot dat er meer volgen. De opschaling van Solea bv cf het nieuwe Businessplan 2010-2016 voorziet geen verplaatsing naar WR op het korte termijn. Het businessplan is ingediend bij het Dutch Green Tech Fund (o.a Rabobank) en de provincie Noord-Holland voor additionele kredieten. Om Solea bv in Noord-Holland te houden is een proactieve houding van de provincie een absolute must.

Door in Volendam het oorspronkelijk geïntegreerde paling (reproductie) ontwikkelingstraject op te splitsen in 3 onderdelen: de Glasaal bv, de Paling(kweek)voorlichting en meerjaren financiering voor larvale doorkweek en opschaling in het aquacultuurpark, is men in 2009 van start gegaan met het VIP Glasaal bv project, mede financieel gestimuleerd door de provincie Noord-Holland. De start van de andere onderdelen vergen meer tijd. De snoekbaarskweker in Andijk heeft succesvol een beroep kunnen doen op een investeringssubsidie Buiten Uitvoeringsbesluit NH 2009 en heeft tsm met 2 Zuid-Hollandse bedrijven een nieuw VIP/EVF subsidie voorstel ingediend. Over een paar maanden weten ze of het toegewezen wordt of niet.

Vooraf door input vanuit Noord-Holland wordt op landelijk niveau (LNV/VIP) in de komende maanden een nieuw nationale Strategie voor aquacultuur stimulering Nederland opgesteld. In de zomer 2010 vindt vervolgoverleg en afstemming plaats. Belangrijk voor de provincie Noord-Holland om nationaal afgestemd de duurzame aquacultuurontwikkelingen te kunnen blijven stimuleren. De focus van Noord-Holland voor tong, paling, snoekbaars en AC Park A7 is bij de collega bestuurders goed ontvangen en ondervindt erkenning en steun.

Alvorens tot nieuwe aanbevelingen te komen zijn in de onderstaande tabellen de voortgang van de aanbevelingen van kwartiermaken uit deel I geupdated met de 5 business cases van deel II:

Aanbevelingen kwartiermaken uit deel I met status/voortgang in deel II(maart 2010)

Strategische agenda NH 2007-2011

Na de consultatierondes blijken de meeste stakeholders in Noord-Holland er wel voor te voelen om m.b.t duurzame aquacultuurontwikkelingen, de Provincie Noord-Holland (inter)nationaal op de kaart te zetten met:

- NH leverancier van kennisintensieve uitgangsmaterialen aquacultuur **(gedeeltelijk; via startende bedrijfjes; zie business case nr. 4, deel II)**
- NH & private bedrijven via aquacultuurpark i.o.met faciliteiten voor startende kweekbedrijven en leidend tot een viskweek expertisecentrum **(gedeeltelijk; via consortium faciliteitengebouw i.o. en buitenlandse investeerder; zie business case nr. 1, deel II)**

Dit betekent dat net zoals in de glastuinbouw je naast een veredelingscentrum ook proefbedrijven erbij moet hebben. Voor de kortere termijn kunnen de startende ondernemers de krachten bundelen in een bedrijfsverzamelgebouw voor het kweken van platvis en gebruik maken van de expertise van Solea bv en Seafarm bv. Tevens kan ook het snoekbaars initiatief gesteund worden **(ja; zie business case nr 3)**. Voor het langere termijn wordt een ontwikkelingsstraject ingegaan voor het verkrijgen van kwaliteit hoogstaande uitgangsmaterialen via pootvis- en palingreproductiebedrijven **(ja; start-up via Glasaal bv; zie business case nr 3)** en broedstockcentra voor algen, wieren en zilte teelten.**(nee; zie business case nr. 4)**

Vanwege de kapitaal- en kennisintensiviteit van zowel de startende kweekbedrijven en de broedstockcentra, is het economisch clusteren en publiek-private samenwerking een eerste vereiste. Dit betekent niet alleen samenwerking binnen Noord-Holland maar ook met de initiatieven in Friesland, Flevoland, Zuid-Holland en Zeeland.**(ja; via VIP/LNV/Provincies en Stuurgroep aquacultuur NHN ; zie business case nr 4)** Het grootste afbreukrisico momenteel is, dat er te weinig bedrijfskapitaal bijeen gebracht kan worden. Particuliere project ontwikkelaars en kredietverschaffers zijn uiterst terughoudend.

Korte termijn acties 2009 met de Provincie Noord-Holland als belangrijkste aanjager/stakeholder:

- 1.) oprichting a.c. kennisplatform (provincie overschrijdend) **(nee, maar via VIP/LNV/Provincies, zie business case nr. 5, deel II)**
- 2.) ontwikkelen quick-wins middels Agriboard NH **(ja en input vanuit aquacultuur; zie Agriboard)**
- 3.) organiseren studiedag a.c.-seed-valley **(nog niet; zie business case nr. 4)**
- 4.) her-ijken meerjaren businessplan aquacultuurpark i.o. (grootschalige tongkweek); **(nog geen businessplan, wel voor opschaling solea bv i; zie business case nr 1)**
- 5.) her-ijken meerjaren businessplan palingreproductiecentrum volendam **(via start-up Glasaal bv; zie business case nr 2)**
- 6.) toekennen EFRO subsidie voor zeewier pilot Noordzee **(nee; nog geen commitment bedrijfsleven)**
- 7.) toekennen EFRO subsidie pilot zilte teelten Zwaagdijk **(ja; via Leader + en aansluiting bij VIP project Standaardisatie zilte Teelten)**

Langere termijn acties en meerjaren netwerken 2009-2020 met de Provincie Noord-Holland als belangrijkste aanjager/stakeholder:

A.C. PROVINCIAAL KENNISPLATFORM HAARLEM **(ja; via VIP/LNV/Prov. overleggen; zie business case nr 5)**

A.C. EXPERTISECENTRUM IN/NABIJ AGRIPORT/AZ **(nee; zie business case nr 1)**

A.C. VERDELINGSCENTRUM ENKHUIZEN (a.c. uitgangsmaterialen) **(nog niet; zie business case nr. 4)**

A.C. PALINGREPRODUCTIECENTRUM VOLENDAM **(ja; via start-up Glasaal bv; zie business case nr 2)**

Aanbevelingen kwartiermaken deel II:

Nu de kweeksector in Nederland zwaar onder druk staat wordt algemeen een faciliterende en leidende rol van de publieke organisaties noodzakelijk geacht. Uiterlijk zomer 2010 wordt er voor Nederland een nieuwe Strategie en Visie document geschreven, getrokken door LNV met input van uit de provincies en de sector. Op grond van de aanbevelingen en argumenten uit deel I kwartiermaken heeft de provincie Noord-Holland in 2009 focus aangebracht en zijn de belangrijkste initiatieven ook financieel ondersteund. In de 2^e periode kwartiermaken zijn er geen nieuw argumenten cq ontwikkelingen bijgekomen om de 2009 focus van Noord-Holland in 2010 aan te passen. Wel zal het accent voor de 4^e business case, ontwikkelingen aquacultuur en de zaadveredelingsindustrie niet in Noord-Holland liggen, maar in Wageningen (oprichting van een Algen kweek Park door de WUR)

Het is aanbevelenswaardig dat de oorspronkelijke aquacultuur-zaadverdelings ontwikkelingsplannen voor Noord-Holland nu afgestemd worden op de recente WUR ontwikkelingen. Momenteel is hier geen directe rol voor de provincie Noord-Holland weggelegd dan wel een stimulerende opdat de NH bedrijven hier aansluiting zoeken

De belangrijkste aanbeveling van het kwartiermaken deel II is om de ontwikkelingsfocus blijvend op de ingeslagen weg van 2009 te leggen, dwz een meerjaren aanpak, zowel nationaal als provinciaal ter verbetering van pootvisproductie voor tong en snoekbaars en de palingreproductie..Ook blijft de clustering op een A.C. Park A7 een aan te bevelen prioriteit voor de provincie, zij het dat nu eerst de bedrijven aan zet zijn. Op het korte termijn wordt bekend of de steurkweker zich er gaat vestigen, dan volgen er meer. Daarna is de provincie Noord-Holland aan zet voor co-stimulering Voor de opschaling van tongkweek en snoekbaarskweek zijn er inmiddels goed onderbouwde businessplannen. Voor Solea bv is het opschalingsplan 2010-2016 zowel bij het Dutch Green Tech Fund als de provincie Noord-Holland ingediend voor additionele financiering. Hier is haast geboden om te voorkomen dat Solea bv mogelijk uit de provincie vertrekt. Hierbij is een nationale afstemming een voorwaarde. Dit geldt ook voor de follow-up palingreproductieplannen. In de komende 1-2 jaar moet blijken of glasaal bv succesvol is door het toepassingsgericht onderzoek.

Op landelijk niveau dient er ook een Kenniskring aquacultuur komen met procesondersteuning vanuit LEI en IMARES. Bij de reeds bestaande visserij Kenniskringen wordt er veel kennisgedeeeld en gezamenlijke ontwikkelingstrajecten geëntameerd (kennis/ en ervaringen delen, wat zijn de belangrijkste kennisvragen en hoe worden die aangepakt).

In de Stuurgroepvergadering Aquacultuur Noord-Holland (april 2010) zijn de hier betreffende conclusies en aanbevelingen door de kwartiermaker naar voren gebracht. Deze zijn in onderstaande tabel samengevat met de deadlines voor stimulerende acties vanuit de provincie Noord-Holland.

Acties provincie Noord-Holland 2010-2012 (stimulering duurzame aquacultuuractiviteiten in NH)

5 business cases NH	NH focus/ financiële.steun 2009	NH focus/NH financ. Steun 2010	NH stimulering deadline
AC Park A7	Ja,/Nee	Ja/eerst bedrijven aan zet, dan nieuw business concept	Zomer 2010 en afstemming nationaal Strategie Aquacultuur NL
Opschaling Solea bv	Ja/Ja (opstellen businessplan)	Ja/additionele kredieten voor 2010-2016	Mei 2010
Snoekbaarsweek Andijk	Ja/Ja (investeringsubsidie)	Ja/ nieuw VIP-EVF voorstel ingediend	Zomer 2010; ja/nee toekenning VIPproject
Palingreproductie Volendam	Ja/Ja (Glasaal bv (AIO) en Pro-eel plus))	Ja/Nee (wel via pro-eel plus en palingdrome)	2011/2012 bij opschaling met nationale afstemming
Ontwikkelingsplan aquacultuur-seedvalley samenwerking tbv uitgangsmaterialen	Ja/Nee	Ja/Nee	Zomer 2010 en afstemming met Algenweek Park WUR
Provinciale/nationale stimulering aquacultuur ontwikkelingen	Ja/n.v.t.	Ja/n.v.t	Zomer 2010 en afstemming nationaal Strategie aquacultuur NL

6. Kwaliteitsborging

IMARES beschikt over een ISO 9001:2000 gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem (certificaatnummer: 08602-2004-AQ-ROT-RvA). Dit certificaat is geldig tot 15 juni 2010. De organisatie is gecertificeerd sinds 27 februari 2001. De certificering is uitgevoerd door DNV Certification B.V. Het laatste controlebezoek vond plaats op 22-24 april 2009. Daarnaast beschikt het chemisch laboratorium van de afdeling Milieu over een NEN-EN-ISO/IEC 17025:2005 accreditatie voor testlaboratoria met nummer L097. Deze accreditatie is geldig tot 27 maart 2013 en is voor het eerst verleend op 27 maart 1997; deze accreditatie is verleend door de Raad voor Accreditatie.

7. Referenties

- (1) Agenda Landbouw en visserij, 2008-2011, provincie Noord-Holland
- (2) Aquacultuurbedrijven, Een handreiking (gemeente Enkhuizen, CAN, provincie NH)
- (3) Noordwest: met volle kracht; Ontwikkelingsplan 2009-2013; visserijgroep Noordwest-Holland
- (4) Duurzame viskweek; Edward Schram c.s.; rapport C019.09 maart 2009
- (5) Potentiële soorten voor de Nederlandse Aquacultuur; rapport nr C073/05; Jeroen Kals c.s.
- (6) Building a sustainable future for aquaculture. A new impetus for the Strategy for the Sustainable development of European Aquaculture; Brussels, 8.4.2009.COM(2009) 162 final. Commission of the European Communities
- (7) STRATEGIEAGENDA Kwartiermaken Duurzame Aquacultuur Noord-Holland; verslag consultaties, conclusies en aanbevelingen, deel I; dec. 2008-april 2009; Frans Veenstra; kwartiermaker; IMARES.

Verantwoording

Rapport: C048/10

Projectnummer: 43.043.0372

Dit rapport is met grote zorgvuldigheid tot stand gekomen. De wetenschappelijke kwaliteit is intern getoetst door een collega-onderzoeker en het betreffende afdelingshoofd van IMARES.

Akkoord: Ir. Edward Schram
onderzoeker

Handtekening:

Datum: 21 april 2010

Akkoord: Ir. H van der Mheen
Afdelingshoofd aquacultuur

Handtekening:

Datum: 21 april 2010

Aantal exemplaren: 20
Aantal pagina's: 62
Aantal bijlagen: 8

- A) Midterm voortgang dec. 2009
- B) Wervingsbrochure AC park WR
- C) Afwijzingsbrief voorwaarden scheppende rol prov. NH voor ac park WR
- D) Artikel prof. T Yoshimatsu larvale doorkweek (on)mogelijkheden Janpanse aal
- E) Netwerkschema /follow-up Innofisk volendam/Innovatienetwerk jan. 2010
- F) Belangrijkste aandachtspunten ter voorbereiding VIP/LNV/Prov. Overleg 14 jan.2010
- G) PP IMARES perspectieven aquacultuur NL en strategie
- H) PP LEI oorzaken teruggan aquacultuur productie NL

BIJLAGEN bij concept rapport kwartiermaken deel II, jan. 2010

Bijlage A. midterm voortgang en follow-up acties jan-maart 2010

1.) start-en einddatum project kwartiermaken deel II(NH 2009-50793): ondanks de intentie om kwartiermaken deel II al voor de zomer van start te laten gaan, is het uiteindelijk half oktober geworden (o.a door het afwijken van aanbestedingsregels). In de opdrachtbevestiging wordt nog gesproken over een startdatum van 1 sept. 09 en een einddatum van 1 febr. 2010 met een optionele verlengingsmogelijkheid van tweemaal 3 maanden. Op grond van onze midterm voortgang en (tussen)resultaten wordt de einddatum op 1 maart 2010 gesteld.

2.) werkzaamheden 15 okt.-15 dec. 09 en (tussen)resultaten in bijna wekelijks overleg (telefonisch, email, overleg) bestonden de werkzaamheden voornamelijk uit het duw-, trekwerk en overleg met stakeholders, om na ca 5 maanden (kwartiermakers)stilstand de business cases weer op de Prov. NH lijn te krijgen. Ondanks de korte periode, en soms wat stress, is het toch gelukt de Glasaal bv-, Snoekbaars bv- en Solea bv Subsidievoorstellen 2009 nog op tijd door de indieners te laten indienen evenals het Pro-Eel Plus voorstel door IMARES (< 27 nov. 09). De positieve beschikkingen zijn inmiddels ontvangen. Tevens is het gelukt om Volendam (B&W) en AC Park WR (NHN) op het korte termijn een projectidee voorstel EVF/as4 te laten indienen in het kader van het Ontwikkelingsplan as 4 voor de visserijgemeenschappen. Daarnaast is er input geleverd aan diverse ad-hoc vragen, zoals nav Partij vd Dieren, Agri Community en persberichten

3.) tussenrapportage vanwege de latere start wordt de concept eindrapportage niet op 15 dec. 2009 opgeleverd worden, maar na overleg nog deze maand een voortgangsverslag gemaakt. In dit verslag staan de (tussen)resultaten en samenwerkingsinitiatieven mbt de aqua activiteiten in de andere Provincies; deze update kan dan mogelijk door de Prov. NH ingebracht worden in het VIP/LNV/Provinciaal overleg op 14 jan 2010.

4.) werkzaamheden jan./febr. 2010 de werkzaamheden van de kwartiermaker zullen naast het aanspreekpunt blijven voor de stakeholders, bedrijven en de Provincie Noord-Holland bestaan uit, enerzijds het schrijven van de (concept)eindrapportage en anderzijds, vanuit de NH duurzame Aqua focus, mede input leveren aan:

-VIP/LNV/Prov. bijeenkomst d.d. 14 jan 2010

-samenwerkingsoverleg snoekbaarskwekers Nederland

-ondersteuning Solea bv voor Dutch Green fund (Rabobank)

-de EVF/As4 voorstellen nav de ingediende projectideeën dec. 2009

-ondersteuning bij start-up multifunctioneel aqua bedrijfsverzamelgebouw AC Park /Agriport A7(NHN, CAN, vd Geest, Multi-Green)

-masterplan Aquacultuur Innovatienetwerk, waarin NH focus, ihb ACPark centraal staat en mogelijke input van de IJsselmeer provincies

-vaststellen onderzoeksagenda in afstemming met kwartiermaker Seed-Valley, interimmanager Agricomunity en TTI

5.)concept eind rapportage gezien de voortschrijdende inzichten, de veelal nog onvolledige businessplannen van de 3 viskweek business cases (paling, snoekbaars, platvis) en het feit dat de ondernemers er niet op zitten te wachten, dat hun bedrijfsinformatie in een rapportage openbaar gemaakt wordt, betekent dat in de eindrapportage, zoals al in de offerte aangegeven, alleen de hoofdlijnen kunnen worden geschetst.

Dit houdt in, dat uitgaande van de voorliggende (semi)business plannen en de recente ontwikkelingen, er geen pre-competatieve zaken worden beschreven en alleen die aspecten worden meegenomen om vervolgens tot zorgvuldige conclusies, knelpunten en aanbevelingen te kunnen komen. Zodat de Prov. NH "aquaafocus" kan blijven houden voor de komende ontwikkelings- en opschalingsperiode in Noord-Holland, incl de synergie met/naar de andere Provincies en de LNV ontwikkelingen.

Op 1 febr. 2010 zal het eerste concept aan de Provincie aangeleverd worden.

Aanvullende opmerkingen provincie NH/Stephan Melis d.d. 27 dec. 2009:

- bij de eindrapportage worden ook de conclusies en aanbevelingen uit het LEI/IMARES-onderzoek meegenomen zover die aansluiten bij de 5 speerpunten.
- indien de business cases onvoldoende inzicht geven in economische perspectieven wordt het lastig voor de provincie om projecten te blijven ondersteunen (Statenvragen najaar 2009). Om dit te ondervangen wordt de lijn nog belangrijker dat alleen projecten worden ondersteund die ook ondersteund worden via het EVF of innovatienetwerk.

2.0/fv/27dec.2009

Aquacultuur
park
A7

TE KOOP & TE HUUR

Kavels voor aquacultuurbedrijvigheid
-
Ruimte voor aquacultuurbedrijvigheid

Basisvoorzieningen aanwezig zoals:
Zoetwater – Zoutwater – Elektriciteit – Warmte
Bebouwd – Zelf bouwen – Huren – Kopen

Aquacultuurpark – A7 te Wieringermeer
Nederland is van origine een land waar veel vis gegeten en verhandeld wordt. Noord-Holland heeft daar door de jaren heen een bijzondere plaats ingenomen met een gevestigde infrastructuur grenzend aan het IJsselmeer (Zuiderzee), Waddenzee en de Noordzee, heeft de visserij zich in al zijn onderdelen in de provincie verankerd. Door de verduurzaming van de wilde visserij met een terugloop in de aanvoer is het zaak om op andere wijzen aan de stijgende vraag van vis te voldoen. Dit kan door het duurzaam kweken van vis in gesloten recirculatiesystemen op een Aquacultuurpark. Deze kweektechnieken zijn inmiddels volwaardig en om de operationele en investeringskosten verder te verlagen is clustering in bedrijfsverzamelgebouwen de meest economische stap.

Voor meer informatie over koop en huur kunt u contact opnemen met:

rwm ROB WIJNEN
MAKELAARDIJ bv
Singel 434 | 1017 AV Amsterdam | 020 – 330 3028 | info@rwm.eu

Aquacultuurpark A7 te Wieringermeer – Noord Holland

Bijlage C brief afwijzing voortrekkers rol Provincie NH bij AC Park WR en antwoord NHN

Datum 25 NOV. 2009

Ons kenmerk 2009-70548

 Provincie
Noord-Holland

Onderwerp Aquacultuurpark A7

Ontwikkelingsmaatschappij Noord-Holland Noord NV
Postbus 68
1800 AB Alkmaar

INGEKOMEN 11 DEC. 2009
f2671

S-og 12
f

cc Bat
cees
Roe
Jacob

Bezoekadres
Houtplein 33
Haarlem

Postadres
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

Tel (023) 514 3143
Fax (023) 514 3050

Directie Beleid

Bijlage(n) - VERZONDEN 10 DEC. 2009

Behandeld door S.B.C. Melis
E-mail meliss@noord-holland.nl

Telefoon (023) 514 4331

Uw kenmerk 2009059/ER/DV

Geachte mevrouw, heer,

Op 17 juli 2009 hebben wij uw verzoek ontvangen om een
voorwaardenscheppende rol te vervullen voor de ontwikkeling van een
aquacultuurpark. U doet het verzoek mede namens uw partners in het
consortium van Multi-Green Fish bv, Coöperatie Aquacultuur Nederland UA,
KvG Greenfishers bv, Agriport A7 bv, Imares Wageningen UR en Afvalzorg
Deponie bv.

Wij waarderen de samenwerking van kennis- en marktpartijen van het
consortium voor de ontwikkeling van de aquacultuur in Noord-Holland. Het
plan voor het aquacultuurpark is echter niet voldoende uitgewerkt en helder om
een eventuele inzet van de provincie goed te kunnen overwegen. In het bijzonder
de risico's en de noodzaak van deelname zijn voor ons op grond van de
geleverde informatie moeilijk te bepalen. Wij kunnen daarom niet op uw verzoek
ingaan en lichten dit als volgt toe.

Het consortium heeft als doel een aquacultuurpark te realiseren op circa 5 ha van
huidig terrein van Afzorg Deponie bv en de overige 13 ha op het bedrijventerrein
'Het Venster'. Beide terreinen liggen in de directe omgeving van Agriport A7 bv.
De voorwaardenscheppende rol voor de provincie bestaat volgens uw document
Aquacultuurpark A7 uit het (tijdelijk) verwerven van 13,43 ha grond voor een
bedrag van € 7,8 miljoen (prijs 30-6-2009) voor de vestiging van het
aquacultuurpark.

Het consortium wenst op termijn deze gronden van de provincie te kopen tegen
minimaal de aankoopprijs, vermeerderd met de eventuele ontwikkelingskosten

Internet: www.noord-holland.nl
Email: post@noord-holland.nl

00000000

voor het bouwrijp maken die de provincie daarvoor zal moeten maken. De locatie is gekozen op basis van de nabijheid van Agriport A7 en de Afvalzorg Deponie bv. De initiatiefnemers willen de restwarmte van genoemde bedrijven benutten. Verder zijn deze locaties goed bereikbaar en is zoet en zout water voorhanden. Het Aquacultuurpark A7 zal op beide locaties worden ontwikkeld. De fysieke afstand tussen beide locaties vormt volgens de initiatiefnemers geen probleem. Het aquacultuurpark zal een startgrootte hebben van circa 5 tot 10 ha. Bij succes zal uitgebreid kunnen worden tot 10 tot 20 ha. Het terrein van 5 ha van Afvalzorg Deponie bv is direct beschikbaar volgens het onderbouwende document.

Hieronder wordt een aantal risico's genoemd:

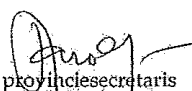
1. Risico van het niet door kunnen verkopen van grond:
De in totaal aan te kopen 13,43 ha grond is niet volledig uitgeefbaar, een deel van het terrein is benodigd voor de openbare infrastructuur. Dit betekent dat de verkoopprijs hoger zal liggen dan de prijs die de provincie zal betalen voor de grond.
2. Risico van kosten voor de terreininrichting:
Mochten deze kosten ook door de provincie betaald moeten worden dan is het de vraag of potentiële vestigers op het Aquacultuurpark de hogere prijs per vierkante meter kunnen betalen.
3. Rente en beheerkosten:
De grond zal gedurende plan en procedure tijd van circa 2 jaar in de boeken staan bij provincie. Dit legt een beslag op de financiële middelen die de provincie heeft. Er zijn risico's dat de ontwikkeling langere tijd vergt.
4. Nabetalingsregeling:
Op het terrein het Venster ligt nog een nabetalingsregeling van de Dienst der Domeinen, voor het geval de bestemming een hogere waarde heeft dan bedrijventerrein. Wat te doen met de nabetalings aan Domeinen mocht het Aquacultuurpark gerealiseerd worden? Dit zal ook in de prijs moeten worden opgenomen. Uitgezocht zal moeten worden hoe de nabetalingsregeling er uit ziet. Is het een vaste prijs van € 6 per vierkante meter of is de prijs afhankelijk van de bestemming?
5. Er is nog geen overeenstemming over gebruik van restwarmte:
Verondersteld wordt dat deze locaties aantrekkelijk zijn omdat er goedkoop aan energie gekomen kan worden door de aanwezigheid van restwarmte uit Agriport, maar er ligt nog geen uitwerking van dit concept en contract.

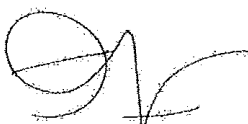
6. Bestemmingswijziging van de stortlocatie:
Mag Afvalzorg Deponie bv een andere bestemming geven aan haar grond? Of met andere woorden moet de provincie, bij een te kort aan stortgrond voor afval (dus de grond die nu beschikbaar is bij Afvalzorg Deponie bv), een nieuwe stortlocatie zoeken?
7. Prijs voor grond Afvalzorg Deponie bv:
In de aanvraag komt niet naar voren of er een prijs betaald moet worden voor de gronden van Afvalzorg Deponie bv. Er is hier al 5 ha beschikbaar, hierop zou het Aquacultuurpark al kunnen starten.
8. Risico van niet afnemen van grond door het aquacultuurpark:
Als het aquacultuurpark niet succesvol blijkt kan de provincie de gronden verkopen als bedrijfsterrein. Het risico van niet verkopen van de grond voor de juiste prijs is groot.

Tot slot is de noodzaak om in dit stadium al circa 13 ha van het bedrijventerrein 'Het Venster' aan te kopen niet duidelijk omdat er al een locatie van 5 ha aanwezig is waar de ontwikkeling kan plaatsvinden.

Wij adviseren u om bij de verdere ontwikkeling van uw plan advies te vragen van Imares en het plan te agenderen bij Agriboard Noord-Holland Noord. U kunt een verzoek daartoe schriftelijk kenbaar maken bij de stichting Agriboard.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten
van Noord-Holland,

provinciesecretaris
Wim Oosterhuis de Jong

voorzitter
E. Post

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.

Ontwikkelingsbedrijf
Noord-Holland Noord
Development Company
Holland North

Comeniusstraat 10
Postbus 68 PO Box 68
1500 AB Alkmaar
+31 (0)72-519 5774

info@nhn.nl
www.nhn.nl

BTG Alkmaar 68,08,39,513
KvK Alkmaar 37123355

Aan
Provincie Noord-Holland
T.a.v. de directie Beleid
De heer S.B.C. Melis
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord **nhn**

'Always in business'

Datum	Plaats	Ons kenmerk	Uw Kenmerk
16 december 2009	Alkmaar	20091216ER/CB	2009-70548

Onderwerp

Aquacultuurpark in Noord-Holland

Geachte heer Melis,

Uw antwoordbrief 2009-70548 van 25 november inzake Aquacultuurpark A7 hebben wij in goede orde ontvangen, waarvoor dank.

Het consortium wil nog enige tijd blijven proberen om in Noord-Holland een eerste aquacultuurpark van de grond te trekken en zal nu onderzoeken of dit op een kleiner schaalniveau mogelijk is met uitsluitend private middelen.

Voor de goede orde tekenen we aan dat de heer Frans Veenstra van Imares als adviseur bij het project betrokken is en dat het project ook is opgenomen in het programma van de Agriboard c.q. door de Agriboard als belangwekkend is aangemerkt.

Uiteraard blijven het consortium en de daarbij aangesloten partijen graag op de hoogte van de verdere activiteiten van de provincie op het gebied van aquacultuur.

Met vriendelijke groet,

mede namens Agriport A7, Imares Wageningen UR, Afvalzorg Deponie, Cooperatie Aquacultuur Nederland, KvG Greenfishers en Multi-Green Fish,

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V.

mr. drs. E.S. Rijnders
directeur

16th. Sept 2009

EARLY DEVELOPMENT OF PRELEPTOCEPHALUS LARVAE OF THE JAPANESE EEL IN CAPTIVITY

T. Yoshimatsu

Department of Life Sciences, Graduate School of Bioresources, Mie University,
Tsu City, Mie 514-8507, Japan

The Japanese eel *Anguilla japonica* naturally distributes in the Far East Asia and a commercially important species. The intensive commercial culture of eel was initiated in Japan more than one hundred years ago, and nowadays the eel culture industry is large and important not only in Japan but also in Taiwan and China. In spite of its large farming production, the culture of eel still totally depends upon the field-collected wild glass eels as seedlings, but the catch of glass eels is reported to be fluctuating year by year showing continuous decreasing trend due to various reasons. Therefore the establishment of production techniques of glass eel is highly desired among fish-farmers.

The first captive-bred glass eel was produced in the National Research Institute of Aquaculture (NRIA) in Japan at 2003 by Tanaka *et al.* using a kind of slurry-type diet made from egg of a kind of shark (spiny dogfish) as an initial feed, but the rearing techniques for mass production level have not established so far. The survival rate of eel larvae during its early developmental stage in captivity is still very low. The main constrain preventing the development of seedling production of the Japanese eel larvae is issues related to the initial feed used for the larviculture of eel. The most crucial point would be that we could not raise preleptocephalus larvae of eel by feeding *Brachionus* rotifers like we did for other many ordinary marine teleost larvae in hatcheries.

In this research the early development of preleptocephalus larvae of the Japanese eel with special reference to the ontogenetic development of larval feeding organs and their function were studied to clarify the reason why rotifers were not available for the rearing of eel larvae. The larval rearing of the Japanese eel was conducted using the facilities of NRIA in 2004-2007, under a research project sponsored by the Agriculture, Forestry and Fisheries Research Council of Japan.

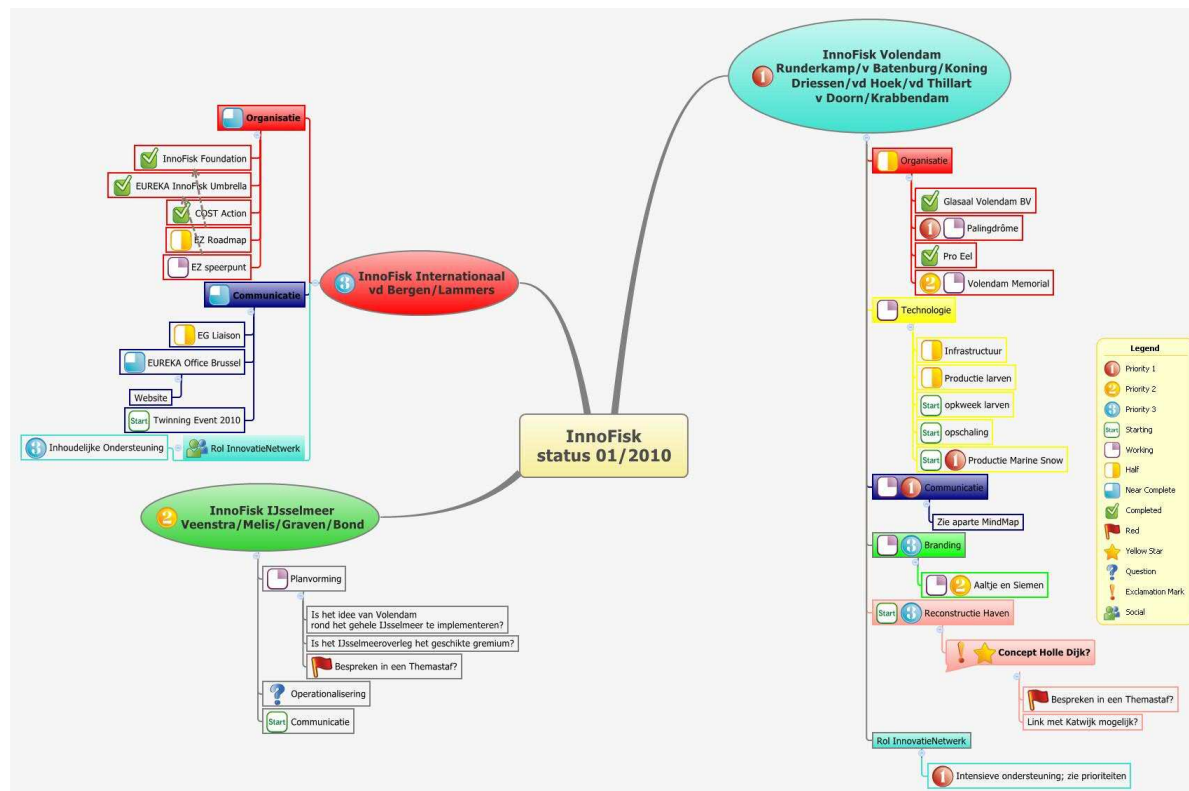
Fertilized eggs were obtained by hand stripping matured adults induced by hormonal treatments using NRIA protocol. The eggs were incubated and the newly-hatched larvae were reared in two different temperatures at 21°C and 25°C in 32-34psu sand-filtered sea water. The larvae were reared in a dark condition until the completion of yolk-absorption (10dph at 21°C, and 8dph at 25°C). The observation of embryonic and early development until the completion of yolk

was conducted under microscopes using live specimens following the body size measurements. Also preserved and/or haematoxylin-eosin stained specimens were supplied for the observation of larval morphology and histological studies of the digestive organs of eel larvae.

The eggs of the Japanese eel were transparent, non-adhesive, pelagic and spherical in shape with characteristic wide perivitelline space obtained after hydration (max. egg diameter: 1.6-1.7mm). Initial separated oil globules gradually gathered and eventually formed a single large globule (about 20% of that of egg diameter) during egg stage. The events and their sequence occurred during embryonic development were almost identical to those of ordinary marine teleosts from pelagic eggs. Hatching of larvae begun 45hrs after the fertilization at 21°C and 31.5hrs at 25°C, and terminated within 3.5 to 4hrs after the onset of hatching. The mean total length of newly-hatched eel larvae was 2.8-3.0mm. One of the biggest morphological characteristics of eel larvae is the sharp pointed larval teeth of four pairs appeared about one week after hatching. On 10dph at 21°C (211.7day-degrees) and 8dph at 25°C (201.5day-degrees), larvae of about 6.8-7.1mm TL completed the absorption of yolk and their characteristic larval teeth were fully developed and become functional under captive condition. At the present moment only the soft and slurry liquid-form diet made from shark-egg is applicable for larval rearing of eel in captivity. If larvae are fed on solid feeds including rotifers, eel larvae cannot swallow them even particle size of feeds is enough small to swallow, probably due to the characteristic structure that eel larvae possess; very thick ~~cut~~ wall in oesophageal part without mucous cells that facilitate swallowing feed particles. ^{Tissue}

Natural foods that eel larvae ingest in their nursery area of the Pacific Ocean are still not completely clarified yet, but the observation obtained in the present research would become an important clue to develop novel rearing feeds for eel larvae in future.

Bijlage E innofisk volendam.follow-up.netwerk

Bijlage F belangrijkste aandachtspunten aqua NH tbv VIP/LNV/Prov. overleg d.d. 14 jan. 2010

DUURZAME AQUACULTUURONTWIKKELINGEN NH/NATIONAAL/PROV. 2009-2014

*<belangrijkste NH aandachtspunten mbt VIP/Prov/LNV. overleg 14 jan.2010>
2.0/FV/8 jan 2010*

Referenties:

- 1.) Strategische Agenda: IMARES rapport C044/09, 22 april 2009, IMARES; **Kwartiermaken** Duurzame Aquacultuurontwikkelingen (in) NH, **deel I** (dec.2008-april 2009); in opdracht van Provincie Noord-Holland.
- 2.) MIDTERM Verslag Voortgang, (tussen)resultaten en follow-up acties; **Kwartiermaken deel II** (oct.2009-maart 2010), 29 dec. 2009; in opdracht van Provincie Noord-Holland.

Achtergronden duurzame aquacultuurontwikkelingen in Noord-Holland In de afgelopen 2 jaar is het aantal Nederlandse viskwekerijen gehalveerd en is de productie teruggelopen van 12000 ton in 2007 naar minder dan 10.000 ton in 2009. In Noord-Holland zijn er nog maar 2 kweekbedrijven over en een drietal, die willen starten in het AC Park Agriport A7 i.o. (begin 2009 nog een 10tal). Op landelijk, provinciaal en regionaal niveau worstelt men momenteel met de vraag **“hoe kunnen de publieke organisaties het beste de beschikbare middelen aanwenden om juist nu de landelijke/provinciale/regionale aquacultuur ontwikkeling te stimuleren?”**. Provincies als Noord-Holland en Zeeland hebben hiervoor ook eigen mogelijkheden, indien goede projecten bij de EVF subsidies buiten de boot vallen (As 4 Visserijgemeenten en Subsidies Buiten Uitvoeringsbesluiten).

De Nederlandse teruggang is voor een belangrijk deel te wijten aan de economische crisis en stijging van de energieprijzen, maar ook door gebrek aan **samenwerking, kennis- en ervaringsoverdracht**. Voor de Provincie Noord-Holland zijn deze aspecten belangrijke uitgangspunten om (startende) kweekbedrijven nog actief te kunnen/blijven stimuleren.

Behalve de noodzakelijke **clustering en provincie overstijgende samenwerking** ligt de focus voor Noord-Holland ook op **dierenwelzijn(afdoen) en ketenontwikkeling**. Voor de ketenontwikkeling is betrokkenheid van de bestaande **visserij infrastructuur** een vereiste en moeten er betere **marktgerichte strategieën** komen (bedrijfsplannen en projectvoorstellen).

Op initiatief van Noord-Holland vindt in toenemende mate bilateraal overleg plaats, zowel publiek (Gedeputeerden NH/Zeeland/LNV) als privaat (Seafarm/Solea/Zeeuwse tong). De VIP/LNV/Provincies bijeenkomst van 14 jan. 2010 is de follow-up

Focus duurzame aquacultuur ontwikkelingen Noord-Holland en ondersteuning

In het kader van de Strategische Agenda Landbouw en Visserij Noord-Holland 2008-2011 en met de Strategie Agenda Kwartiermaken duurzame aquacultuur Noord-Holland heeft de provincie Noord-Holland zich dit jaar manifest geprofileerd en de landelijke clustering bij LNV/VIP op de kaart gezet.

Een jaar geleden vond er nog een zoektocht plaats naar die aquacultuurontwikkelingen (binnen/buiten de provincie) en die (startende) kweekbedrijven (binnen de provincie), waarop/-in de Provincie Noord-Holland zich actief wil en zou kunnen participeren.

De leidende strategie is thans de focus te leggen op die kweeksoorten, die traditioneel bij de Provincie behoren, namelijk het kweken van **tong, snoekbaars en paling en de oprichting van een**

Aquacultuurpark (in/nabij A7) alsmede op die activiteiten die daarbij versterkend kunnen zijn zoals ontwikkeling/onderzoek naar vermeerdering, te weten de **palingreproductie** (larvale opkweek) en **goede uitgangsmaterialen/pootvis** (viskweek/zilte teelt/algen/wieren)

1) Noord-Holland initiatieven 2008-2010

NOORD-HOLLAND visweek projecten	NOORD-HOLLAND aquacultuurontwikkelingen
met financiële ondersteuning 2009	voor mogelijke financiële ondersteuning 2010 e.v.
-Solea bv: tbv businessplan voor doorkweken tong/platvis in ACPark WR (25 keuro) -Glasaal bv : voor toegepast onderzoek mbt praktische larvale opkweek/ palingreproductie en inzet AIOërs (200 keuro) -Snoekbaars bv: start-up investeringen (200 keuro)	In juli 2009 heeft het AC Park consortium een aanvraag ingediend bij de provincie voor participatie in de grondverwerving voor de ontwikkeling van een aquacultuurpark. De aanvraag kon door de Provincie Noord-Holland niet worden beoordeeld omdat het projectplan onvoldoende inzicht geeft in de reden voor de participatie door de provincie, de economische onderbouwing en risico's die aan de participatie zijn verbonden., De partners NHN, Multi-Green,CAN, KvdG, Agriport 7, IMARES en Afvalzorg Deponie bv overwegen zelf 2 ha grond aan te kopen en met een multi functioneel bedrijfsverzamelgebouw te starten en (startende)kwekers te werven.
-IMARES Pro-Eel Plus: om de start-up en coördinatie van het EU project Pro-Eel te stimuleren. (25 keuro) (in Pro-Eel 2010-2014 gaat op Europees niveau <u>fundamenteel</u> onderzoek gedaan worden naar de mogelijkheden voor palingreproductie, waarbij tussenresultaten worden ingebracht in het nationale en meer <u>toepassingsgerichte</u> project Glasaal bv.(ZF-Screens, VD bedrijven), met name voor de larvale opkweek)	Meerjaren onderzoeksplan mbt kwalitatief goede aquacultuur uitgangsmaterialen ism plantveredelaars NH/Seed-Valley/TTI/WUR (in kwartiermaken deel I hebben de Seed-Valley bedrijven aangegeven, hierin voorlopig nog geen collectieve R&D interesse te hebben; zijn wel geïnteresseerd in de wetenschappelijke meerjaren ontwikkeling)

2) Aquacultuur ontwikkelingen in Nederland met NH perspectief 2009-2013

Zeeuwse tong, zeewieren, mosselinvang,zilte teelten

Project	Wie/wat/waar	Status	Tijdpad	Samenwerking met NH bedrijven
Zeeuwse tong	Zeeuwse bedrijven, WUR,Seafarm		2008-2012	Solea bv
VIP/EVF Zeeakkers , gecombineerde kweek en vangst op volle Waddenzee (mosselen/zeewieren)	West6, Quit Marine, WUR, Hortimare	nog niet gestart vanwege juridisch conflict West6/ LNV mbt wel/niet doorstart MZI ivm nieuw LNV MZI beleid	2009-2012	West 6/deGroot Hortimare/Schipper
VIP/EVF Geïntegreerde zilte aquacultuur ,	Seafarm, Hortimare, WUR	Gestart	2009-2012	Hortimare/Schipper
VIP platform standaardisatie zilte teelten (zeekraal)	OASE, VNK-herbs, IMARES, kleine telers uit NH, Zeeland, Friesland,	Gestart	2009-2012	OASE, IMARES en telers uit NH; <i>verkenning samenwerking met LTO NH Zilte Teelten op de kaart en zilte teelten Zwaagdijk</i>
EFRO Zeewier Noordzee pilot Noord-Holland	TNO,ECN, WUR, ATO en co-financiering vanuit bedrijfsleven	Subsidieaanvraag en onderhandelingen met input bedrijfsleven	2010-2015 ?	behalve research/onderzoek <i>nog geen commitment (NH)bedrijven</i>
SBIR EZ Zeewier pilot Oosterschelde	WUR, Bakker Yerseke, CIV Den oever	Subsidie aanvraag in kader SBIR regeling (21 jan.2010)	2010-2013 ?	CIV Den Oever, IMARES,EFRO indieners Noordzee zeewier pilot

Noord-Holland: belangrijkste aandachtspunten en nationale afstemming

Kwartiermaker deel II: vanuit NH bottom-up/bedrijven perspectief :

De belangrijkste midterm aanbeveling van de kwartiermaker is om landelijk/provinciaal de ontwikkelingsfocus te leggen op een meerjaren aanpak ter **verbetering van de pootvisproductie voor tong en snoekbaars en het paling ontwikkelingstraject**. Voor tong(pootvis) zouden dan Solea bv en Seafarm bv intensief samen moeten gaan werken alsmede de link met het **Zeeuwse Tong project**. Voor snoekbaars (pootvis) moeten de 3 bestaande kwekerijen gaan samenwerking alsmede aansluiting bij het **INTERREG project AquaVlan** (Zeeland,Vlaanderen)

Om de kweek- en monitoringskosten substantieel te kunnen verlagen en de ontwikkeling te versnellen is de oprichting van een **Aquacultuurpark (Wieringermeer)** noodzakelijk alsmede samenwerking met de glastuinbouw (Agriport A7) en de toeleverende bedrijven

Gelijktijdig zouden er voor deze kweeksoorten **afzetmarkt studies met gebruikmaking van de NH visserijinfrastructuur** uitgevoerd moeten worden.

Alhoewel het buiten het werkterrein van de kwartiermaker valt en vele de verzilting van NH bestrijden, zou het een goede zaak zijn om als NH te participeren in de diverse lopende cq startende **zilte teelt projecten** en vervolgens deze ontwikkeling landelijk/provinciaal financieel te ondersteunen. Hetzelfde geldt voor de diverse **zeewier en algen ontwikkelings initiatieven**. Het is jammer dat de Seed-Valley zaadveredelingsbedrijven hier vooralsnog niet in meegaan (langere termijn).

Over de hele lijn is voor een levensvatbare duurzame aquacultuur ontwikkeling in Nederland meer **kennisontwikkeling** vereist. Naast het landelijk en provinciaal steunen van de RAS viskweek productie mogelijkheden, zou Noord-Holland zich ook meer kunnen profileren met de exploitatie van kennis. *Bijvoorbeeld, voor verdere discussie op de VIP/LNV/Provincies bijeenkomst d.d. 14 jan.2010, zou NH als **uniques selling points voor kennisexploitatie** zich kunnen richten op de ontwikkelingstrajecten: palingreproductie en larvale opkweek, het Aquacultuurpark i.o. en uitgangsmaterialen; misschien ook dierenwelzijn ? (suggestie kwartiermaker d.d. 8 jan 2010)*

	Wetenschappelijke kennisontwikkeling	kaderprogramma's 2010-2013	Praktisch onderzoek en clustering	Subsidies 2010-2013
NH topics				<i>vanuit wens NH bedrijven</i>
Pootvis (re)productie platvis	deeltijd professoraat. Wageningen UR	200 keuro	Solea bv/Seafarm bv Zeeuwse tong	2 Meuro
Pootvis snoekbaars	deeltijd professoraat Wageningen UR	200 keuro	Excellence fish Horst/vSlooten Urk/Lub bv Andijk	2 Meuro
Paling larvale opkweek	deeltijd professoraat UvLeiden	200 keuro	Pro-EEL(PLUS)/ IMARES	150 keuro
	EU Pro-eel	Fp7	Larvale doorkweek	25 Meuro
Dierenwelzijn /afdoden kweekvis	deeltijd professoraat U. van Nijmegen en/of WUR	200 keuro	Testen dodingsmethoden: Soleabv/Seafarm bv/Excellence Fvslootenish/Lub bv/	150 keuro
RAS technieken kosten reductie	deeltijd professoraat Wageningen UR	200 keuro	Agriport /PRIVA/AC park WR	150 keuro
Uitgangsmaterialen zilte teelten/wieren/ algen	deeltijd professoraat Wageningen UR	200 keuro	Lopende VIP projecten (zie tabel boven)	

2.0/fv/8jan2010

IMARES aanvulling mbt (on)mogelijkheden aantrekken deeltijd professoren: *voor de benodigde aquacultuur kennisontwikkeling is het aanstellen van een (deeltijd)professor niet de meest efficiënte manier, omdat je dat niet zelf in de hand hebt. Professoren worden door een universiteit benoemd en daar heeft een externe partij in principe geen invloed op. Als je wilt dat er kennis wordt ontwikkeld kan dat veel beter door het financieren van specifieke kennisprogramma's, middels projecten of het financieren van een promotie plaats op dat specifieke kennisgebied; een leerstoel is geen adequaat middel om tot kennisontwikkeling te komen, daar zijn dan alsnog aio's voor nodig. De werkvelden die genoemd worden zijn veel te klein en smal voor een leerstoel, en kunnen beter worden ingevuld met aio's die bij de bestaande leerstoel in Wageningen kan worden geplaatst.*

DUURZAME AQUACULTUURONTWIKKELINGEN NH/NATIONAAL/PROV. 2009-2014

KORTE PUNTEN SPEECH tbv voorbereiding VIP/Prov/LNV overleg d.d. 14 jan 2010

(ref.: belangrijkste NH aandachtspunten mbt VIP/Prov/LNV. overleg 14 jan.2010/ (2.0/FV/8 jan 2010))

1.) Krachtenveld duurzame aquacultuurontwikkelingen in/buiten Noord-Holland op landelijk, provinciaal en regionaal niveau worstelt men momenteel met de vraag "hoe kunnen de publieke organisaties het beste de beschikbare middelen aanwenden om juist nu de landelijke/provinciale/regionale aquacultuur ontwikkeling te stimuleren?". Provincies als Noord-Holland en Zeeland hebben hiervoor ook eigen mogelijkheden. De Nederlandse teruggang is voor een belangrijk deel te wijten aan de economische crisis en stijging van de energieprijzen, maar ook door gebrek aan samenwerking, kennis- en ervaringsoverdracht.

2.) Wat doet Noord-Holland al; mbt initiatieven/ondersteunen aquacultuurontwikkeling in het kader van de Strategische Agenda Landbouw en Visserij Noord-Holland 2008-2011 en met de Strategie Agenda Kwartiermaken duurzame aquacultuur Noord-Holland heeft de provincie Noord-Holland zich in 2009 manifesterend geprofileerd en de landelijke clustering/strategie bij LNV/VIP/Provincies op de kaart gezet. Een jaar geleden vond er nog een zoektocht plaats naar die aquacultuurontwikkelingen (binnen/buiten de provincie) en die (startende) kweekbedrijven (binnen de provincie), waarop/-in de Provincie Noord-Holland zich actief wil en zou kunnen participeren en samenwerken.

De leidende strategie is thans de focus te leggen op die kweeksoorten, die traditioneel bij de Provincie behoren, namelijk het kweken van tong, snoekbaars en paling en de oprichting van een Aquacultuurpark (in/nabij A7) alsmede op die activiteiten die daarbij versterkend kunnen zijn zoals ontwikkeling/onderzoek naar vermeerdering, te weten de palingreproductie (larvale opkweek) en goede uitgangsmaterialen/pootvis (visweek/zilte teelt/algen/wieren)

Op initiatief van Noord-Holland vindt in toenemende mate bilateraal overleg plaats, zowel publiek (Gedeputeerden NH/Zeeland/LNV) als privaats (Seafarm/Solea/Zeeuwse tong). De VIP/LNV/Provincies bijeenkomst van 14 jan. 2010 is de follow-up

3.) Noord-Holland: wat willen we bereiken en nationale afstemming? de belangrijkste midterm aanbeveling van de kwartiermaker is om landelijk/provinciaal de ontwikkelingsfocus te leggen op een meerjaren aanpak ter verbetering van de pootvisproductie voor tong en snoekbaars en het paling ontwikkelingstraject. Voor tong(pootvis) zouden dan Solea bv en Seafarm bv intensief samen moeten gaan werken alsmede de link met het Zeeuwse Tong project. Voor snoekbaars (pootvis) moeten de 3 bestaande kwekerijen gaan samenwerking alsmede aansluiting bij het INTERREG project AquaVlan (Zeeland,Vlaanderen) Om de kweek- en monitoringskosten substantieel te kunnen verlagen en de ontwikkeling te versnellen is de oprichting van een Aquacultuurpark (Wieringermeer) noodzakelijk alsmede samenwerking met de glastuinbouw (Agriport A7) en de toeleverende bedrijven. Gelijktijdig zouden er voor deze kweeksoorten afzetmarkt studies met gebruikmaking van de NH visserijinfrastructuur uitgevoerd moeten worden.

4.) Unique selling points duurzame aquacultuurontwikkeling Noord-Holland

Over de hele lijn is voor een levensvatbare duurzame aquacultuur ontwikkeling in Nederland meer kennisontwikkeling vereist en clustering van de vele losse initiatieven.

Uniques selling points voor duurzame aquacultuur in Noord-Holland is de visserij infrastructuur/ketens voor de kweeksoorten tong/platvis, snoek en paling en de reeds bestaande samenwerking met IMARES Wageningen/VUniversiteit Amsterdam en Universiteit van Leiden.

Naast het landelijk en provinciaal steunen van de RAS viskweek productie mogelijkheden, wil Noord-Holland zich verder profileren met de reeds ingezette kweekvis productiemogelijkheden en kennisontwikkeling cq exploitatie:

productiemogelijkheden (2010-2012): clustering via het Aquacultuurpark i.o. (WR; substantiële kostenverlaging) en landelijke afstemming platvis en snoekbaars pootvisproductie

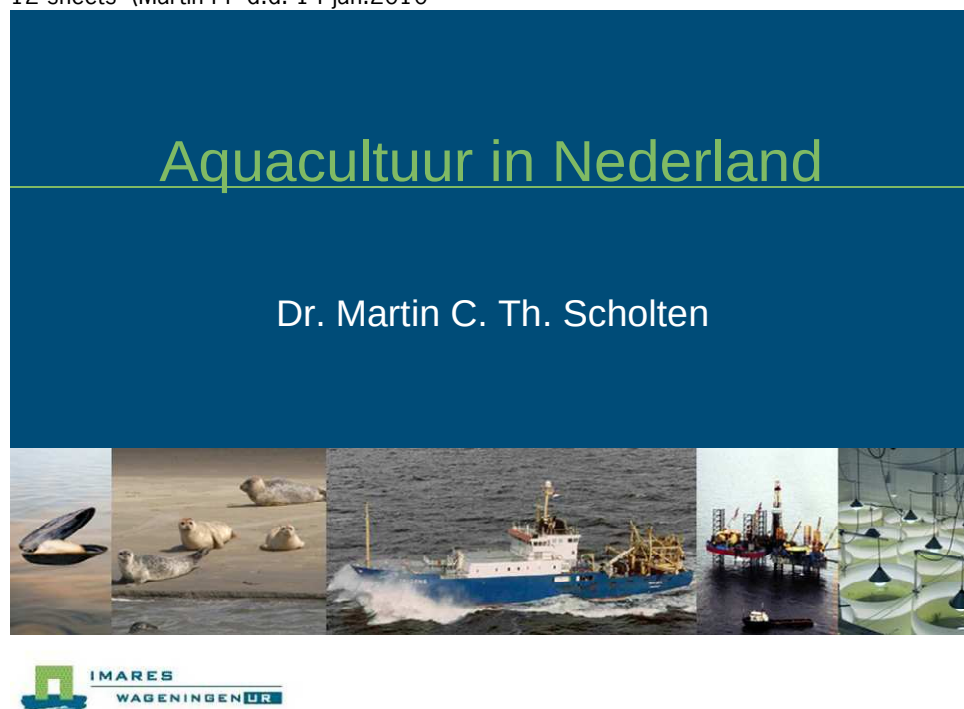
ontwikkeling (2010-2020): palingreproductie en larvale opkweek met landelijke afstemming . Eveneens een unique selling point is de aanwezigheid van de zaadveredelingsindustrie/ Seed-Valley in Noord-Holland en hoe zij de R&D (kennisontwikkeling) en productiemogelijkheden (productie in eigen kassen) succesvol georganiseerd hebben en doorontwikkelen. Het is jammer dat de Seed-Valley zaadveredelingsbedrijven vooralsnog niet meegaan in een lange termijn ontwikkeling voor duurzame aquacultuur uitgangsmaterialen, maar de provincie wil wel tot een aanzet komen voor een ontwikkeling-/samenwerkingstraject

Alhoewel de verzilting in NH (nog) geen urgent probleem is, wil NH ook (mede)participeren in de diverse lopende cq startende zilte teelt projecten en vervolgens deze ontwikkeling landelijk/provinciaal financieel te ondersteunen. Hetzelfde geldt voor de diverse zeewier en algen ontwikkelings initiatieven.

fv/12jan.2010/1.0

Bijlage G VIP/LNV/Prov. PP IMARESperspectieven

12 sheets (Martin PP d.d. 14 jan.2010)

Error! Objects cannot be created from editing field codes.
Error! Objects cannot be created from editing field codes.

Error! Objects cannot be created from editing field codes.

Error! Objects cannot be created from editing field codes.

Error! Objects cannot be created from editing field codes.

Error! Objects cannot be created from editing field codes.

Error! Objects cannot be created from editing field codes.

Error! Objects cannot be created from editing field codes.

Error! Objects cannot be created from editing field codes.

Error! Objects cannot be created from editing field codes.

Error! Objects cannot be created from editing field codes.

Bijlage H PP LEI

Oorzaken teruggang visteelt in Nederland

Hans van Oosterbrugge
A.P. van Dulj, O. Schneider, M. Postman, H. van der Veen, R. Beukers

RODIAL RECHERS GROEP
WAGeningen UR

Inleiding

- Huidige situatie
- Analyse van oorzaken teruggang
- Oplossingsrichtingen?

RODIAL RECHERS GROEP
WAGeningen UR

Ontwikkelingen visteelt in Nederland

Gekweekte soorten	2007-2009		Sep-09		Vernedeling voor eind 2009	
	Aantal bedrijven	Productie (tonnes/jaar)	Aantal bedrijven	Productie (tonnes/jaar)	Aantal bedrijven	Productie (tonnes/jaar)
Pieling	43	4730	20	3000	13	3000
Witloof aanplant	10	1100	~10	1500	5-6	~1000
Witloof aanplant	4	140	0	0	0	0
Turbo	4	220	2	100	2	220
Donnerd	2	125	0	0	0	0
Donnerd	2	120	2	120	2	120
Tang	1	10	1	20	1	20
Cherrie	1	100	2	2500	2	3000
Totaal	75	8775	~40	7230	~30	~7300

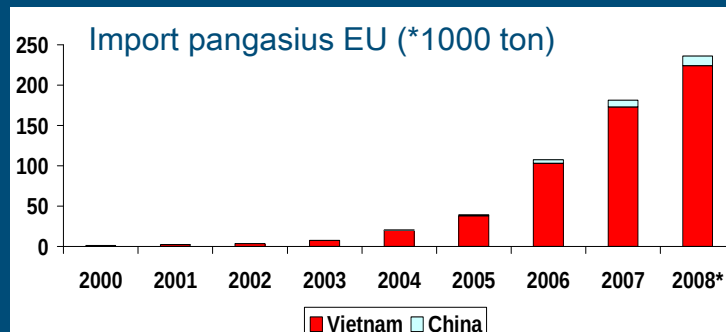
RODIAL RECHERS GROEP
WAGeningen UR

Analyse

- Methodiek:
 - Interviews met stakeholders
 - analyses o.b.v. bestaand onderzoek
 - expertise onderzoekers
- Uitgangspunten:
 - Huidige marktsituatie
- Aandachtvelden:
 - Markt
 - Kosten
 - Visie en ondernemerschap

RODIAL RECHERS GROEP
WAGeningen UR

Afzetmarkt 1: goedkope alternatieven

- Pangasius, tilapia
- Kabeljauw uit IJsland
- Paling uit China
- Tarbot uit Spanje, Portugal en Frankrijk

Afzetmarkt 2: onderscheidend vermogen

[Download bestellijst kerst 2008](#)
(pdf-formaat)

Onze top-aanbiedingen

	Kabeljauwfilet		
	Vers	per kilo	€ 17,50
	diepvries	per kilo	€ 16,50
	Pangasiusfilet		
	vers	per kilo	€ 6,50
	diepvries	per kilo	€ 5,50
	Tilapia-filet		
	vers	per kilo	€ 8,90
	diepvries	per kilo	€ 8,00

- Weinig consumenten informatie
 - Refreshed: vers geen level playing field
- Waarom meer betalen als er "geen" verschil is?

Afzetmarkt 3:

■ Economische crisis

- GFK: consument koop vaker goedkopere vissoorten (diepvies/refreshed)

■ (Te) kleine volumes

- Gebrek aan samenwerking vormt barrière voor oplossing

■ Problemen in het productieproces

- Aal: licence to produce onder druk

■ Marktinformatie

- Lastig toegankelijk voor individuele kwekers

Financiële markt en kennismarkt:

■ Financiële markt:

- Banken zijn kritisch door crisis en imago sector
- Lange R en D trajecten moeilijk financieerbaar

■ Kennismarkt:

- Kennis komt moeizaam bij ondernemer
- Ontbreken kennisstructuur
- Weinig samenwerking

Visie en ondernemerschap

- Kwekers zijn over het algemeen onvoldoende marktgericht
- Gebrek aan visie bij de overheid (volgens respondenten)

Kosten:

- Omstandigheden:
 - relatief moeilijk klimaat
- Weinig verbetering van relatief dure kweeksystemen
 - Weinig verbetering in kosten efficiëntie
- Hoge arbeidskosten
 - T.o.v. Aziatische concurrenten

Strategische keuzes voor de toekomst

- Hoe moet de sector er over een aantal jaren uitzien?
 - Tonnen, kennis & productie, etc.
 - Verdienmodellen
 - UCP en hoe verkoop je dat
- Wat de beste manier is om tot deze gewenste situatie te komen?
 - Ontwikkeling vanuit de sector
 - Ontwikkeling naar een nieuwe sector
- Wat is de rol van de overheid?
 - Faciliterend, leidend, ...

Bijlage I CONSULTATIES oct. 2009- maart 2010

stakeholder	Business case	acties
Can; Gebr. Lub,	snoekbaars	Subsidie buiten uitvoeringsbesluit NH 2009 VIP-EVF investeringssubsidie aanvraag 2010
Senter- Novem;Innovatienetwerk	Palingrepro en ac park WR	Follow-up Innofisk
Universiteit van leiden, ZF-screens, Volendam	palingrepro	Subsidie buiten uitvoeringsbesluit NH 2009
Glasaal bv	Paling repro	Subsidie buiten uitvoeringsbesluit NH 2009
Minister van LNV, UvL. ZF- screen, pers, biopartners	Paling repro	Werkbezoek en vcoorlichting palingrepro ontwikklengstraject
Het grote Oost, gebr. Lub	snoekbaars	Subsidie buiten uitvoeringsbesluit NH 2009
Can, Solea bv	Grootschalige tongkweek Ac park WR	Subsidie buiten uitvoeringsbesluit NH 2009
Innovatienetwerk	Ac park WR	Masterplan aquacultuurontwikkelingen en IJsselmeer provincies
Consortium Aquacultuurpark A7	Ac park WR	In eigen beheer beginnen op 2 ha en werven gegadigden (start-up kwekers)
Biopartners leiden	Ac park WR	Participatie Biopartners NL
Volendam	Paling repro	Voorbereiding/indienen verse vis markt/subsidies visserijgemeenten as4
NHN	acpark	Voorbereiding/indienen subsidie tbv faciliteitengbebouw WR/Agriport visserijgemeenten as4
Hesy Kwintsheul	Toelerverancier RAS kweeksystemen	Investerings mogelijkheden in AC Park A7
PRIVA Zuid Holland	Klimaat- en kassytemen	Partricipatie mogelijkheden in AC Park A7
Excellence fish Horst	snoekbaars	Samenwerking NL kwekers
Aquacultuur Urk	snoekbaars	Samenwerking NL kwekers
Het Grote Oost;gebr. Lub	snoekbaars	Voorbereiding VIP aanvraag hatcheries (31 maart 2010)
Lont Hyppolitusheof	Snoekbaars (starter)	Samenwerking NH en WR
WAE zuid-Holland	Snoekbaars (starter)	Samenwerking met NH kwkers en VIP-EVF aanvraag
VIP/LNV/Provincies/Onderzoek	VIP/LNV/Provinciale afstemming	Strategie/visie ontwikkeling;volgende bijeenkomst < zomer 2010
Verschoor/Geelgoed	Ac park WR	Mede project ontwikkeling cf batavia concept 2004
Gebr. Lub/IMARES	snoekbaars	Samenwerking/onderzoek bij NL pootvis verbetering
Seed-Valley; Agriboard	Samenwerking NL aquacultuur en zaadveredelingssector	Focus
TTI Green Genetics	Samenwerking NL kwekers en zaadveredelingssector	Kennisvragen
WUR	Samenwerking NL kwekers en zaadveredelingssector	Aanzet ontwikkelingsplan
Syntens food&agri west Nederland	Viskweek cases	businessplannen/format
Schmidt-Zeevis	vishandel	Afzet NH kweekvis
Dutch Green Tech Fund	groenfonds	Participatie mogelijkheden in opschaling solea bv